

gemeente
Schiedam

Klimaatbeleid gemeente Schiedam

EEN WERELD TE WINNEN

Versiebeheer

Datum: 22-09-2020

Versie: 1

Auteur: Laura Filemon

Voorwoord

Duurzaamheid is voor ons een fundament voor alle acties die we tijdens deze collegeperiode in gang zetten. Bij alles vragen we ons dus af: “In hoeverre draagt dit bij aan een duurzame ontwikkeling van onze Schiedamse samenleving?”. Verduurzaming is een wereldwijde opgave en Schiedam dient hier ook een verantwoordelijkheid in te nemen.

We hebben het dit jaar namelijk allemaal al eens meegemaakt: een tropische storm, een hittegolf en ondergelopen straten. Deze weersextremen zijn het gevolg van klimaatverandering. Als stad moeten we ons zowel voorbereiden om om te kunnen gaan met de gevolgen van klimaatverandering, als ook pogen verdere klimaatverandering als gevolg van onze manier van leven te beperken. In dit klimaatbeleid wordt de lijn die de afgelopen jaren is ingezet, voortgezet en versterkt, vanuit de ambitie dat de huidige generatie nu, maar ook onze (klein-)kinderen in de toekomst nog prettig kunnen wonen, werken en verblijven in Schiedam.

Wij zetten in Schiedam in op een ambitieuze en integrale aanpak van duurzaamheid, als fundament van alle beleidsterreinen. Als Global Goals gemeente verbinden we ook de Sustainable Development Goals met het klimaatbeleid. Klimaatverandering zorgt voor een grote opgave in Schiedam. Ook waterveiligheid, wateroverlast, hitte en droogte zijn ook op lokaal niveau gevolgen van klimaatverandering. Kansen voor energiebesparing, zonne-energie en windenergie worden benut of gecreëerd om op lokaal niveau bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen in de wereld.

De komende jaren werken we met elkaar verder aan Schiedam. Want de inzet van nu zorgt ervoor dat we winst behalen op het gebied van veiligheid, gezondheid, onderwijs, wonen, werken en gelijkheid.

Burgemeester C.H.J. Lamers
Wethouder J.W. Ooijevaar
Wethouder M.R. Bregman
Wethouder F.B. Minhas
Wethouder D.C.G. Ruseler
Wethouder P. van Aaken

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
2	Afbakening	8
3	Doelstellingen	11
4	Tijdslijn	13
5	Huidige situatie	133
6	Link met andere beleidsstukken	20
7	Thema's	21
	7.1 Gemeente Schiedam	22
	7.2 Duurzame mobiliteit	24
	7.3 Wonen & energie	26
	7.4 Circulaire economie	28
	7.5 Bedrijventerreinen	30
	7.6 Klimaatadaptatie	32
	7.7 Biodiversiteit	33
	7.8 Leren & informeren	35
8	Monitoring en evaluatie	37
	Bijlage 1	38

Schiedam4GlobalGoals

Samen op weg naar
EEN DUURZAME WERELD

Disclaimer Omgevingsvisie

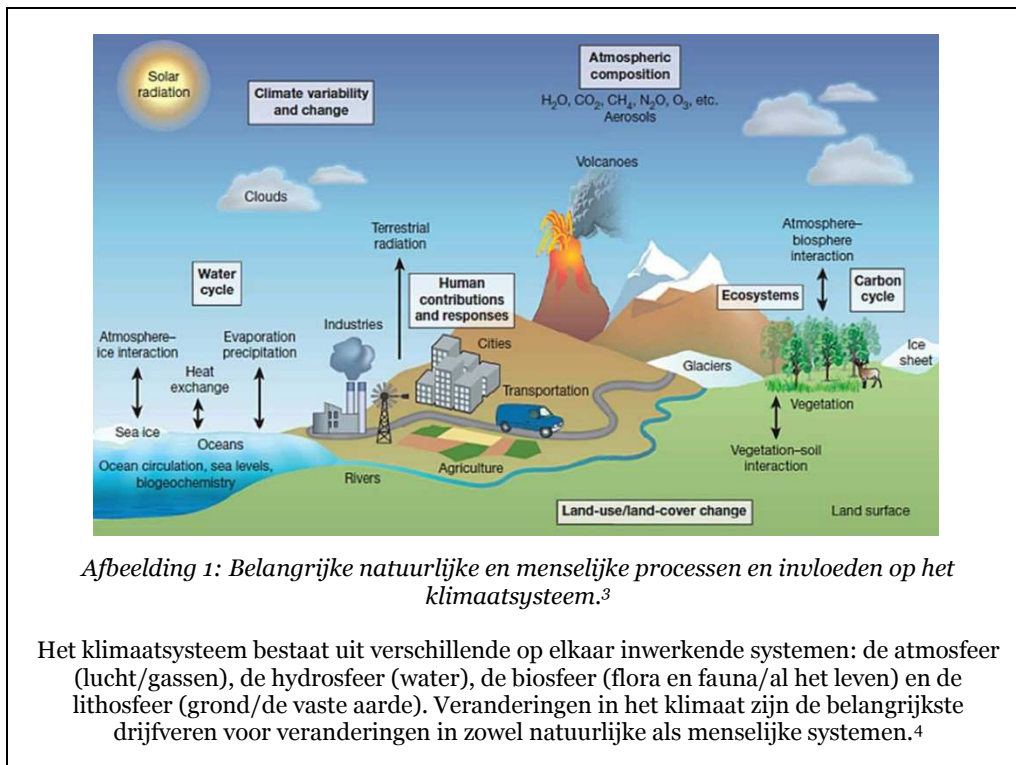
Dit klimaatbeleid loopt vooruit op het integrale toekomstbeeld en de Omgevingsvisie voor Schiedam. In het klimaatbeleid worden kansen en ontwikkelingsrichtingen aangeduid, die specifiek betrekking hebben op klimaatgerelateerde zaken in de stad. Bij de uiteindelijke ruimtelijke keuzes en uitwerking van deze kansen wordt een integrale afweging gemaakt tussen de diverse belangen (bijvoorbeeld mobiliteit, wonen en economie). Dit betekent dat de uitgangspunten uit verschillende beleidsstukken in sommige gevallen paradoxaal zijn en haaks op elkaar staan. In het overkoepelende document zal er door middel van keuzes invulling worden gegeven aan begrippen zoals “gezond” en “welvarend”. De keuzes vanuit dit klimaatbeleid zullen dan een plek krijgen in de Omgevingsvisie.

1 Inleiding

Wereldwijde gebeurtenissen zoals klimaatverandering en internationale akkoorden hebben effect op de lokale omgeving. Bovendien kan er juist op lokaal niveau impact worden gemaakt: algemene doelstellingen kunnen worden doorvertaald naar concrete acties en programma's. Hieronder volgen een aantal ontwikkelingen die de aanleiding vormen voor het schrijven van dit klimaatbeleidsplan. Dit klimaatbeleidsplan is aangepast, geactualiseerd en aangevuld en bouwt voort op de weg die ingeslagen is met het Programma Duurzaamheid (2016-2018), het klimaatbeleidsplan 2016-2020 en het klimaatadaptatieplan (2019).

Klimaatverandering

Onze aarde warmt op. De gemiddelde temperatuur in Nederland is in de afgelopen 130 jaar met 1,7 °C gestegen.¹ Wetenschappers schrijven deze stijging toe aan het versterkte broeikaseffect, dat voor het grootste deel veroorzaakt wordt door menselijk handelen. Het broeikaseffect zorgt ervoor dat leven op aarde mogelijk is. Zonder de broeikasgassen die de warmte terugkaatsen richting de aarde zou de aarde veel kouder zijn. Door de toenemende uitstoot van broeikasgassen wordt het broeikaseffect echter versterkt. Door het versterkte broeikaseffect en bijbehorende wereldwijde temperatuurstijging is klimaatverandering in het afgelopen decennium ook in Nederland merkbaar geworden. Weersextremen worden extremer: denk hierbij aan de afgelopen hete en droge zomers, zware regenbuien en hevige stormen.² Deze milieueffecten hebben ook sociale en economische gevolgen, bijvoorbeeld ouderen die zomers op hete dagen niet naar buiten kunnen, gezondheidsklachten na contact met vervuild water bij wateroverlast en de schade aan huizen en auto's na storm Ciara die begin 2020 over Nederland trok.

¹ <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/klimaatverandering>

² <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/de-klimaatverandering-is-nu-echt-begonnen-b0cc73bd/>

³ U.S. Climate Change Science Program. Strategic Plan for the Climate Change Science Program, Final Report (eds Subcommittee on Global Change Research) Figure 2.5 19 (US Climate Change Science Program, Washington DC, 2003).

⁴ <https://www.gfdl.noaa.gov/earth-system-model/>

Afnemende biodiversiteit

In 2019 verscheen de Global Assessment van het Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES).⁵ Hierin staat dat de biodiversiteit sneller dan ooit in de geschiedenis afneemt en dit leidt tot grote risico's voor het menselijk welzijn. Het rapport wijst op de noodzaak tot een omslag in ons denken en handelen, met duurzame consumptie en productie voorop. Menselijk handelen wordt namelijk gezien als de grootste oorzaak van de biodiversiteitscrisis. In Nederland is het verlies aan oppervlakte en kwaliteit van oorspronkelijke natuur aanzienlijk groter geweest dan gemiddeld in Europa of de wereld. De meest recente cijfers (2016) laten zien dat de populaties van inheemse planten- en diersoorten in Nederland gemiddeld een omvang hebben van 15% van de omvang in een natuurlijke, ongestoorde toestand.⁶

(Inter)nationale akkoorden

Globale samenwerking is essentieel om grensoverschrijdende problematiek aan te pakken. In het Parijsakkoord is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Nederland heeft de internationale afspraken gemaakt in Parijs doorvertaald naar het Klimaatakkoord dat in 2019 werd gepresenteerd. Daarnaast zijn er ook andere internationale ambities: de Sustainable Development Goals. Deze doelen richten zich op duurzaamheid in brede zin: de integratie van sociale, economische en ecologische ontwikkeling. Tot slot werkt de Europese Unie aan een Europese Green Deal. De Europese Green Deal moet ervoor zorgen dat Europa het eerste klimaatneutrale continent is: voor 2050 dient de Europese Unie niet meer bij te dragen aan de opwarming van de aarde door de uitstoot van broeikasgassen. De Europese Green Deal vormt een integrale aanpak waarin zowel klimaat- als milieuproblemen geadresseerd worden.

Van globaal naar lokaal

Uiteindelijk moeten deze ambities op het meest lokale niveau tot uiting komen. Juist op lokaal niveau kan er impact worden gemaakt. In Schiedam pakken we die handschoen ook op. Duurzaamheid is in Schiedam onderdeel van elke portefeuille en is verweven met de gehele organisatie. De opbrengst van het klimaatbeleid ligt niet alleen in het fysiek domein. De inzet op klimaat zorgt juist ook voor een verbetering in gezondheid en welzijn. Het college committeert zich aan het Parijsakkoord en het nationale Klimaatakkoord en hieruit voortkomende verplichtingen, verantwoordelijkheden en doelstellingen. Ook spant Schiedam zich actief in voor de Sustainable Development Goals via de campagne Schiedam4GlobalGoals.

⁵ <https://ipbes.net/global-assessment>

⁶ <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1440-ontwikkeling-biodiversiteit-msa>

2 Afbakening

De gemeente Schiedam is een duurzame gemeente: alle wethouders hebben duurzaamheid in hun portefeuille en duurzaamheid is dan ook in alle afdelingen vertegenwoordigd. Ook het klimaatbeleid zet in op duurzaamheid. Hieronder volgt een afbakening van wat in dit klimaatbeleidsplan onder de verschillende begrippen verstaan wordt.

Klimaatbeleid

Klimaatbeleid bestaat uit maatregelen om de opwarming van de aarde te beperken (mitigatie) en te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (adaptatie). De focus van dit document ligt op mitigatie. Voor klimaatadaptatie is in 2019 het klimaatadaptatieplan vastgesteld.⁷

Milieubeleid

Milieubeleid bestaat uit normen voor de totale leefomgeving om deze te beschermen en te verbeteren. Bijvoorbeeld: normen voor drinkwaterkwaliteit, streefwaarden voor geluidsbelasting, doelen op het gebied van biodiversiteit en minimale eisen voor luchtkwaliteit. Klimaat is een onderdeel van milieu en klimaatverandering heeft ook gevolgen voor het milieu. Voorbeelden van Schiedams milieubeleid zijn het Actieplan Lucht & Geluid met streefwaarden voor luchtkwaliteit en geluid, de Visie Externe Veiligheid waarin wordt ingegaan op het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag of het vervoer van gevaarlijke stoffen en de Nota Bodembeheer die gericht is op het voorkomen dat grond, grondwater en oppervlaktewater worden verontreinigd.

Duurzaamheid

De meest gebruikte definitie van duurzaamheid is de definitie van de VN-commissie Brundtland (1987). Deze definitie luidt als volgt: duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen. Volgens het CBS is er bij duurzame ontwikkeling een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. Alle ontwikkelingen die op technologisch, economisch, ecologisch, politiek of sociaal vlak bijdragen aan een gezonde aarde met welvarende bewoners en goed functionerende ecosystemen, zijn duurzaam. Er zijn ook talrijke voorbeelden van alternatieve modellen. Zoals bijvoorbeeld people-planet-prosperity (het 3P model, oftewel mensen-aarde-welvaart in het Nederlands), waar de drie verschillende elementen met elkaar in balans zouden moeten zijn. Dit model past goed bij het Schiedamse beleid.

Afbeelding 2: 3P model (people (mensen) – planet (aarde) – prosperity (welvaart))

In dit klimaatbeleid ligt de focus op de fysieke kant van duurzaamheid. Duurzaamheid omvat te allen tijde zowel de fysieke als de sociale kant van het begrip. Ondanks dat we het in dit document voornamelijk hebben over het fysieke domein, neemt dat niet weg dat duurzaamheid overal integraal meegenomen moet worden. Hierin spelen

⁷ Klimaatadaptatieplan (2019) <https://schiedam.notubiz.nl/document/7330281/2#search=%22Klimaatadaptatieplan%22>

ook de Sustainable Development Goals een rol. Het klimaatvraagstuk is sterk verweven met onderdelen vanuit de gehele gemeente. Een hoger niveau van gezondheid en welzijn is een belangrijk resultaat van het klimaatbeleid. Door bijvoorbeeld in te zetten op duurzame mobiliteit, verlagen we onze uitstoot van broeikasgassen én verbetert de luchtkwaliteit.

Sustainable Development Goals (SDGs)

De Verenigde Naties hebben in 2015, 17 doelen voor duurzame ontwikkeling vastgesteld. De doelen richten zich op duurzaamheid in brede zin: de integratie van sociale, economische en ecologische ontwikkeling.

De 17 SDGs zijn gericht op duurzame ontwikkeling in brede zin. De gemeente Schiedam werkt mee aan verschillende pilots van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten met als doel de Global Goals nog effectiever in te kunnen zetten en andere gemeenten te inspireren dit ook te doen. Inzet is om nog meer dan voorheen de verschillende beleidsterreinen en initiatieven uit de stad met elkaar te verbinden. De duurzame ontwikkeling is daarbij leidraad. De global goals maken ook een belangrijk onderdeel uit van de Schiedamse begroting, voor zowel het fysieke als het sociale domein. Als Global Goals gemeente (Schiedam4GlobalGoals) wil Schiedam de SDGs gebruiken als vertrekpunt om haar klimaatdoelstellingen te behalen. Dit klimaatbeleidsplan zal zich focussen op de voor klimaat relevante SDGs. Allereerst is het dus van belang om de SDGs te selecteren die relevant zijn voor het klimaat in Schiedam.

Hieronder volgen de hoofddoelstellingen nogmaals onder elkaar. De dikgedrukte doelstellingen zijn voor het Schiedams klimaatbeleid als meest relevant aangemerkt:

1. Geen armoede
2. Geen honger
- 3. Goede gezondheid en welzijn**
4. Kwaliteitsonderwijs
5. Gendergelijkheid
- 6. Schoon water en sanitair**
- 7. Betaalbare en duurzame energie**
- 8. Waardig werk en economische groei**
- 9. Industrie, innovatie en infrastructuur**
10. Ongelijkheid verminderen
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen**
- 12. Verantwoorde consumptie en productie**
- 13. Klimaatactie**
- 14. Leven in het water**
- 15. Leven op het land**
16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten
17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Ondanks dat de selectie zich voornamelijk richt op de fysieke aspecten, raakt het beleid het sociale aspect van duurzaamheid. Om de doelstelling van het klimaatbeleid te behalen, zal er bijvoorbeeld samengewerkt moeten

worden met partners (zowel in als buiten de stad) en de stad zelf. Het versterken van partnerschap is daarin niet een apart doel waaraan het klimaatbeleid werkt, maar een middel om de andere doelen te behalen.

Onder de 17 hoofddoelstelling zijn 169 meer concrete subdoelstellingen geformuleerd. Het voert te ver om deze hier ook allen te benoemen. De subdoelstellingen zijn te vinden via de webpagina van SDG Nederland (sdgnederland.nl).

De VNG heeft in haar publicatie “De Global Goals in het gemeentelijk beleid” een selectie gemaakt van de meest relevante subdoelen voor Nederlandse gemeenten. Vanuit deze selectie wordt gezien welke (sub)doelen relevant zijn voor het Schiedamse klimaatbeleid én waar de gemeente invloed op kan uitoefenen.

De Sustainable Development Goals (SDGs) kunnen niet los van elkaar worden gezien. Doordat de SDGs het vertrekpunt zijn van dit klimaatbeleidsplan worden er ook maatregelen voorgesteld die niet direct te scharen zijn onder klimaatmitigatie of klimaatadaptatie, maar wel raken aan klimaatbeleid. Door juist deze maatregelen mee te nemen, wordt de klimaatbeleidsaanpak vollediger.

3 Doelstellingen

Terugblik klimaatbeleidsplan 2016-2020

Het klimaatbeleidsplan 2016-2020 is verder uitgewerkt onder het Programma Duurzaamheid. Dit programma is inmiddels succesvol afgerond. Voor het gehele programma zijn over 2016 en 2017 jaarverslagen opgesteld, waarin ook de doelstellingen voor het voorgaande klimaatbeleidsplan zijn opgenomen. Na afronding van het Programma Duurzaamheid zijn de verschillende onderdelen vanuit het programma opgegaan in de activiteiten van de desbetreffende beleidsafdelingen. Ten tijde van het Programma Duurzaamheid werd er gewerkt met ambassadeurs vanuit de verschillende teams binnen de gemeente. Deze aanjagers hebben ervoor gezorgd dat duurzaamheid integraal meegenomen wordt in het beleid van de verschillende teams.

De Rijksoverheid heeft een monitoringsystematiek opgezet die vrij toegankelijk is. De Klimaatmonitor houdt data bij over klimaat en energiegebruik die uit te splitsen zijn op gemeentelijk niveau. De data hebben enige tijd nodig om verwerkt en gepubliceerd te worden (circa 2 jaar). De trends wijzen erop of de doelstellingen van het klimaatbeleidsplan 2016-2020 in 2020 ook daadwerkelijk behaald zijn of zullen worden.

De meest recente cijfers (2017) wat betreft CO₂-uitstoot geven afname van 24.6% weer in 2017 ten opzichte van 1990. Dit duidt erop dat de tussendoelstelling uit het voorgaande klimaatbeleidsplan van 20% CO₂-reductie in 2020 ten opzichte van 1990 gehaald zal worden. Dit betekent wel dat er in de komende 10 jaar nog eens een reductie van zo'n 25% CO₂ zal moeten worden behaald om ook de doelstelling voor 2030 te halen.

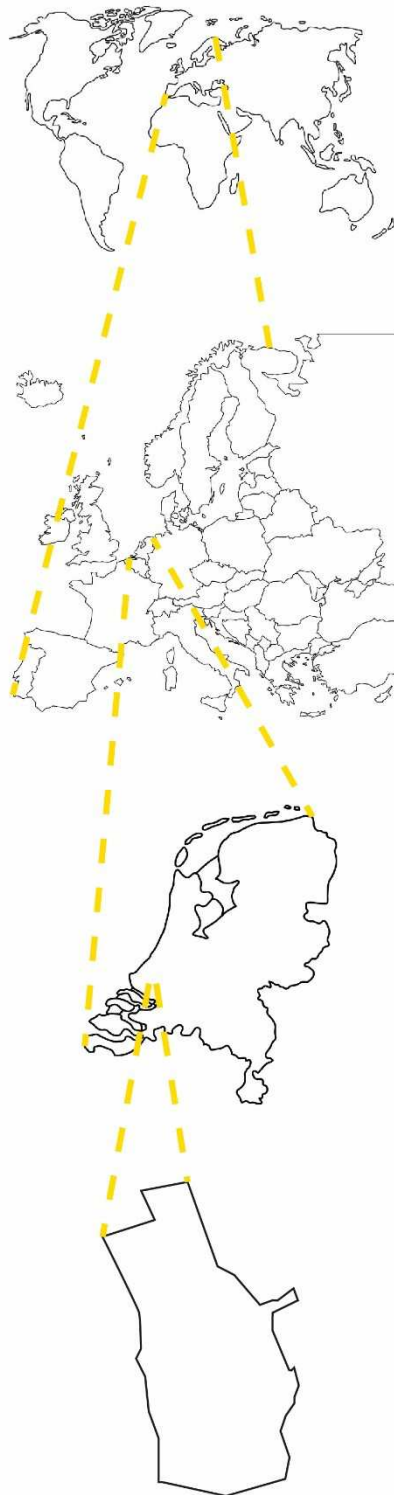
De gemeente heeft in haar klimaatbeleidsplan 2016-2020 de ambitie uitgesproken om zelf het goede voorbeeld te geven, onder andere door het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. In een periode van 3 jaar is het energiegebruik van het maatschappelijk vastgoed met ruim 10% gedaald. Daarmee duidt de trend erop dat de doelstelling van 4% besparing per jaar momenteel niet wordt gehaald.

De trend duidt erop dat de doelstellingen uit het klimaatbeleidsplan 2016-2020 op het gebied van het energiegebruik van woningen momenteel niet worden gehaald. De Regionale Energie Strategie (RES) en de Transitievisie Warmte moeten hier verandering in brengen. Bovendien moeten aanvragen van de omgevingsvergunning vanaf 1 januari 2021 voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG). Onder voorbehoud van het raadsbesluit over de Transitievisie Warmte zullen in 2024 de eerste Schiedamse woningen aardgasvrij worden en zal in 2030 de eerste Schiedamse wijk volledig aardgasvrij zijn. De komende tien jaar tot 2030 verwachten dus we een versnelling op dit gebied.

Doelstellingen

De doelstellingen uit het vorige klimaatbeleidsplan zijn herzien en verbreed. De gemeente Schiedam spant zich actief in om haar uitstoot van broeikasgassen te verminderen en te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering. Samenvattend heeft de gemeente de volgende doelstellingen als meest belangrijk aangemerkt:

1. 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
2. In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.
3. Iedereen kan meedoen in de energietransitie.
4. Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.
5. Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

1

In het **Parijsakkoord** is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk.

2

De Europese Unie heeft namens alle lidstaten harde toezeggingen gedaan om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met minstens 40 procent te verminderen ten opzichte van 1990.

3

De belangrijkste doelstelling van het **klimaatakkoord** is het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% in 2030 ten opzichte van 1990.

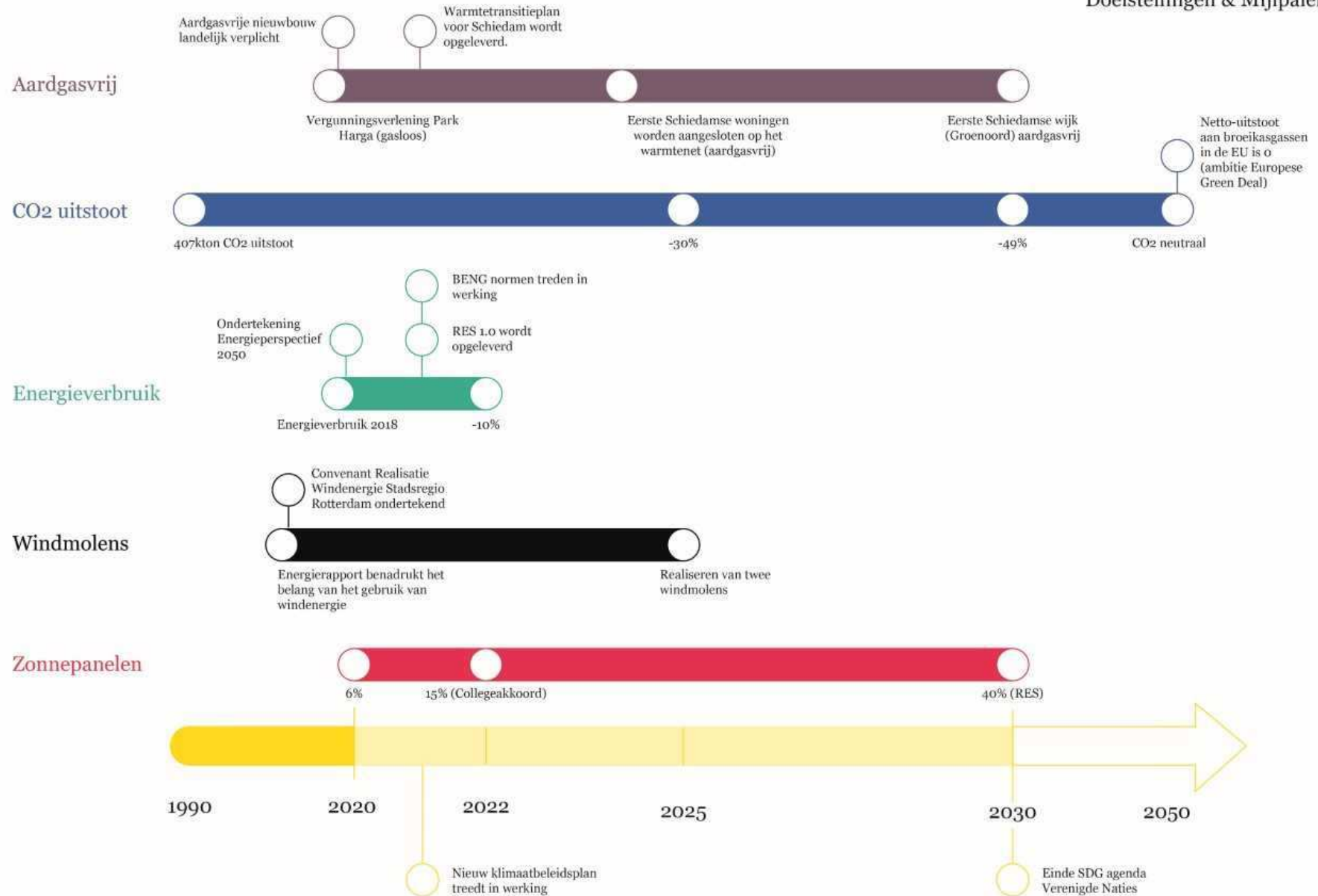
4

Het **Schiedamse klimaatbeleid** richt op vijf hoofddoelstellingen, namelijk:

1. 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
2. In 2050 is Schiedam CO₂ neutraal.
3. Iedereen kan meedoen in de energietransitie.
4. Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.
5. Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van ecosysteemdiensten in en buiten Schiedam.

4 Tijdslijn

Doelstellingen & Mijlpalen

5 Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt na een algemene schets per doelstelling achtergrondinformatie en een samenvatting van de huidige stand van zaken geboden⁸.

Algemeen

De gemeente Schiedam ligt in de provincie Zuid-Holland in het dichtbevolkte stedelijke gebied van de Rijnmond. Schiedam telde in 2019 bijna 80.000 inwoners, verdeeld over ongeveer 37.000 huishoudens.⁹ Het stedelijk karakter van Schiedam is niet uniform, maar wordt gekenmerkt door verschillende type wijken, elk met een eigen oorsprong, inrichting en bouwstijl. Zo heeft de stad nog altijd een pittoresk historisch stadscentrum waar Rotterdam jaloers op kan zijn, een volksbuurt in de Gorzen, klassieke jaren '30 wijken in Oost en West, veelal hoogbouw in Nieuwland en Groenord en vanaf de jaren '70 ook verschillende nieuwere wijken in het noorden die in sommige gevallen ietwat Zweeds aanvoelen. Voor een middelgrote stad als Schiedam zijn er opvallend veel bedrijventerreinen aanwezig waar momenteel de nodige gebiedsontwikkelingen gaande zijn zoals Schiedistrict en Nieuw-Mathenesse. Het stedelijke karakter van Schiedam wordt verbonden door de groen-blauwe structuur met stads-/volksparken zoals het Beatrix- en Julianapark en het Sterrenbos en bijvoorbeeld de Poldervaart.

1. 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.

In het Parijsakkoord is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. De Europese Unie heeft namens alle lidstaten harde toezeggingen gedaan om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met minstens 40 procent te verminderen ten opzichte van 1990. In Nederland nemen we maatregelen die ons voorbereiden op een reductie van 49 procent in 2030. Deze maatregelen zijn gepresenteerd in het Klimaatakkoord. In de afbeelding hieronder wordt duidelijk hoeveel CO₂ er in Schiedam verdeeld over verschillende sectoren wordt uitgestoten.

CO₂-uitstoot

Als eerste volgt een overzicht van de Schiedamse CO₂-uitstoot en de uitstoot van overige broeikasgassen. Deze cijfers zijn nodig om de doelstelling “49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990” te kunnen monitoren.

Er is een dalende trend te zien in de CO₂-uitstoot door de industrie-, energie-, afval- en watersector. Ook de CO₂-uitstoot van de gebouwde omgeving en verkeer en vervoer laat een daling zien in de periode 2011-2017.

Wanneer de CO₂-uitstoot van de gebouwde omgeving verder wordt uitgesplitst, wordt zichtbaar dat de meeste CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving afkomstig is van woningen. Hier valt dus de meeste winst te behalen.

Overige broeikasgassen

Naast CO₂ worden er ook andere broeikasgassen uitgestoten. De meest recente cijfers hiervan dateren uit 2016. Hierbij geldt dat methaan¹⁰ een sterker broeikasgas is dan CO₂ (het houdt 28 keer meer warmte vast dan dezelfde hoeveelheid CO₂), maar methaan blijft minder lang in de atmosfeer dan CO₂. Voor wat betreft methaan werd er in 2016 in Schiedam 5.031 ton CO₂-equivalent uitgestoten. Voor lachgas¹¹ is het effect nog sterker: het gas is 265 keer schadelijker dan CO₂ voor het klimaat en het verdwijnt langzaam uit de atmosfeer. Van dit gas werd in 2016 in Schiedam 2.343 ton CO₂-equivalent uitgestoten.

Door over te stappen op vormen van duurzame energie, zoals zonnepanelen en windenergie, kunnen we de Schiedamse uitstoot omlaag brengen. Hiervoor zijn in het collegeakkoord afspraken vastgelegd.

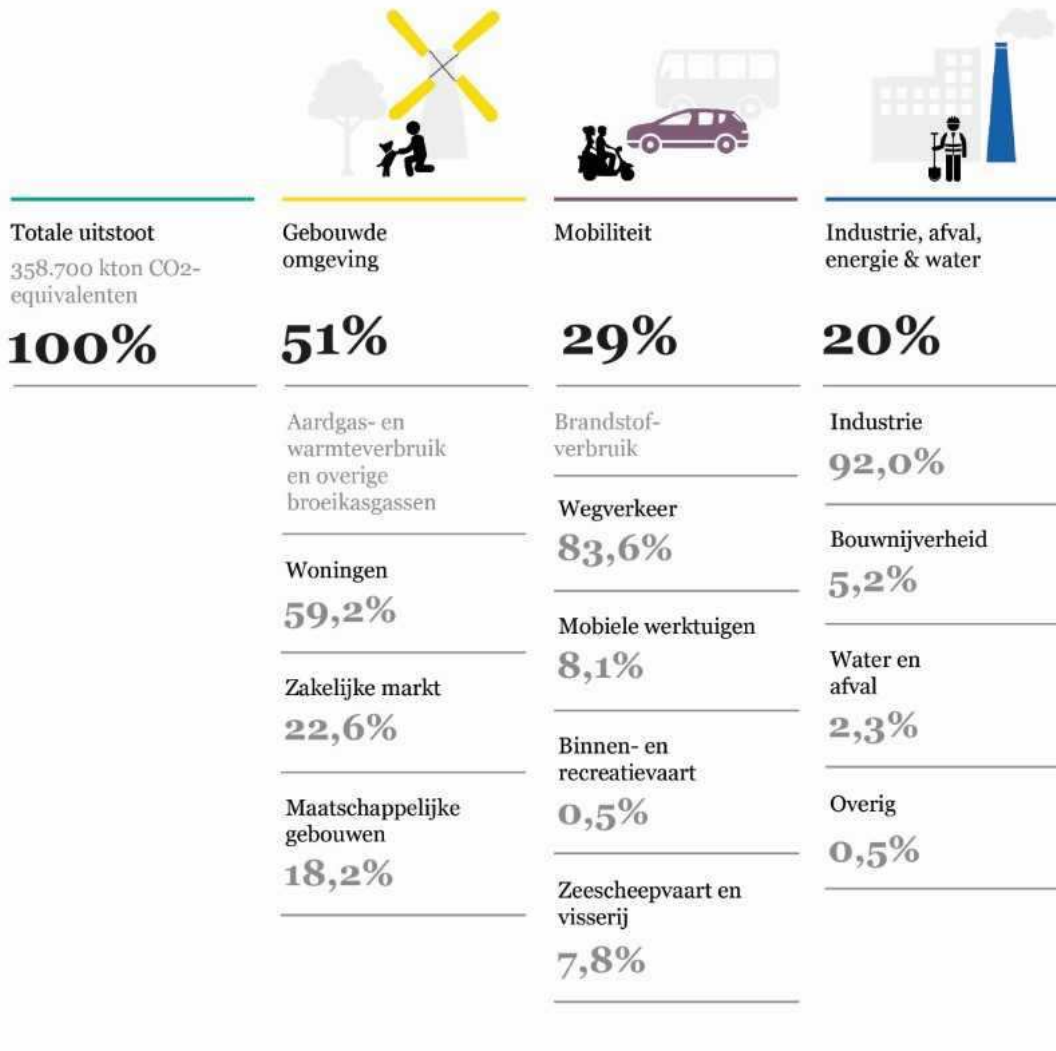
⁸ De Klimaatmonitor is een monitoringportaal van het Rijk, dat gegevens voor de monitoring van lokaal en regionaal klimaat- en energiebeleid presenteert. Met deze gegevens ontstaat per gemeente, regio en provincie inzicht in de CO₂-uitstoot, het energiegebruik en hernieuwbare energie. Niet alle gegevens van de Klimaatmonitor hebben hetzelfde meetmoment. Bij de schets van de huidige situatie hieronder wordt dan ook steeds vermeld uit welk jaar deze cijfers afkomstig zijn. Tenzij anders vermeldt, zijn de cijfers afkomstig van de Klimaatmonitor.

⁹ www.waarstaatjegemeente.nl

¹⁰ Methaan komt onder andere vrij bij het verbranden van fossiele brandstoffen en door afvalverwerking. Methaan geniet echter de meeste bekendheid dankzij de koeienscheet. Koeien stoten methaan uit via hun mest, boeren en scheten. De methaan die een koe uitstoot wordt via natuurlijke processen geproduceerd dankzij bacteriën in de pens van een koe. De verwachting is dat door klimaatverandering ook meer natuurlijke methaan vrij zal komen (o.a. door ontdooiend permafrost), wat een zichzelf versterkend proces op gang kan brengen.

¹¹ Net zoals methaan komt lachgas in onze atmosfeer via zowel natuurlijke processen als door handelen door de mens. De grootste uitstoot van lachgas door menselijk handelen is afkomstig van de landbouw. Daarnaast zijn onder andere ook de chemische industrie en het verbranden van fossiele brandstoffen van invloed op de hoeveelheid lachgas in onze atmosfeer.

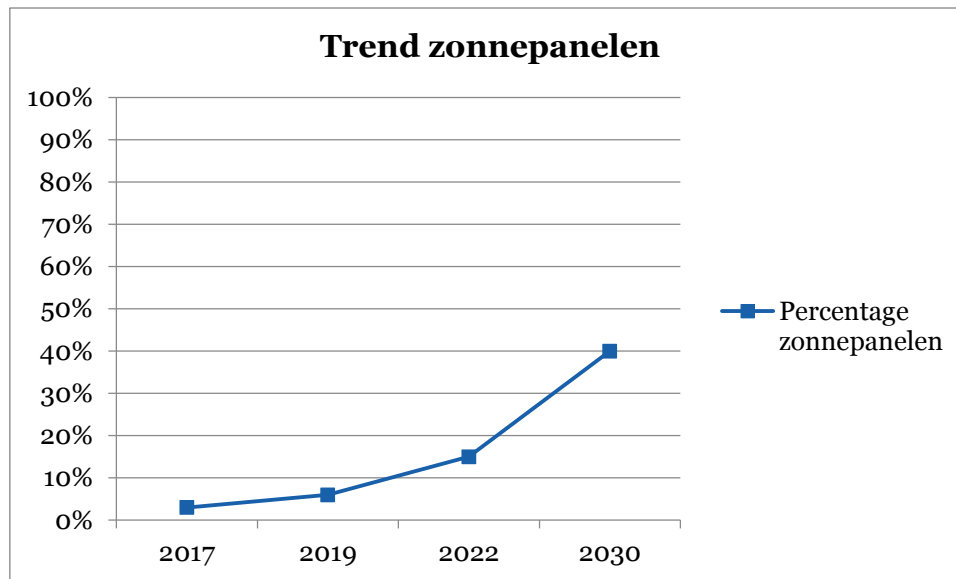
Huidige uitstoot broeikasgassen in Schiedam

Zonnepanelen op 15% van de Schiedamse daken

In het collegeakkoord 2018-2022 staat de ambitie om op 15% van de Schiedamse daken zonnepanelen te hebben. De gemeente monitort deze cijfers zelf. Momenteel is 6% van de Schiedamse daken bedekt met zonnepanelen, oftewel zijn we op 40% van onze doelstelling in 2022. Dit betekent dat er ruime verdubbeling nodig is in de komende twee jaar om de doelstelling voor het aflopen van de collegeperiode te behalen. Een goed voorbeeld van de inzet om deze doelstelling te behalen is de Green Deal 'Zonnepanelen Schiedamse Scholen'. De gemeente en Primo inventariseren de mogelijkheid om een organisatie overstijgende verduurzamingsaanpak te hanteren. Een ander voorbeeld is dat wordt bekeken in hoeverre het mogelijk is op het tunneldak van de A4 tussen Schiedam en Delft zonnepanelen te plaatsen.

Wanneer de ambities uit het collegeakkoord daadwerkelijk gerealiseerd worden, dan ligt de volgende uitdaging al in het verschiet; 40% in 2030 op basis van de RES. Bij onze ambitie om in te zetten op zonne-energie hebben we aandacht voor de reststromen en circulaire ambities. Hoe we precies om willen gaan met het hergebruik van zonnepanelen moet nog nader worden uitgewerkt. Een eerste uitwerking hiervan volgt via deelname aan een leerkring (tweede helft van 2020) van Platform 31 en de provincie Zuid-Holland op het gebied van kansen voor circulair binnen zonne-energie.

Grafiek 1: huidig percentage zonnepanelen (peildatum begin 2019, dashboard te vinden via [deze link](#)) en doelstellingen op het gebied van zonnepanelen.

De gemeente Schiedam zet de komende jaren in op het vergroten van het aandeel zonnepanelen. Via welke maatregelen de gemeente dit doet, moet nog verder worden uitgewerkt. We willen onderzoeken waar de inzet het meeste effect teweegbrengt. Er wordt onder andere nagedacht over onderstaande punten:

- De Regeling Verlaagd Tarief, beter bekend als de Postcoderoos, is het postcodegebied waarin de productie-installatie ligt, plus de direct daaraan grenzende postcodes. Leden van coöperaties kunnen profiteren van een belastingkorting als ze in dit postcodegebied wonen en geen zonnepanelen op eigen dak kunnen plaatsen.
- Het ondersteunen van energiecoaches van Energiek Schiedam, zodat zij een potentiële zonnepaneleneigenaar kunnen ondersteunen in zijn/haar keuzes en het proces om tot de aanschaf van zonnepanelen over te gaan.
- Een samenwerking tussen Energiek Schiedam en het Servicepunt Woningverbetering om VvE's te ondersteunen in hun proces naar zonnepanelen.
- Actief inzetten op wijken waar all-electric het beste alternatief voor aardgas lijkt te zijn. Om juist in die wijken het hogere elektriciteitsgebruik op te vangen, is het bijna noodzakelijk om zonnepanelen te plaatsen. Met name in die wijken verdienen bewoners ondersteuning en begeleiding bij de aanschaf van zonnepanelen.

De openbare ruimte in het algemeen en ook de ruimte op daken is schaars. Als gemeente hebben we meerdere doelstellingen, die soms met elkaar in conflict zijn. Een groen dak in combinatie met zonnepanelen levert meer rendement op, maar je kunt er niet recreëren. Om die reden breiden we het zoekgebied voor zonnepanelen ook uit naar onder andere gevels en geluidsschermen. Zo blijft er ook ruimte beschikbaar voor daktuinen en natuurinclusief bouwen.

Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam

In het Energierapport 2011 van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie werd windenergie als een van de belangrijkste hernieuwbare energieopties voor Nederland genoemd en in de 'Nota Wervelender' werd het belang onderschreven van windenergie voor onze duurzame energievoorziening. Om dit belang te vertalen naar een uitvoeringsstrategie voor onze regio is in 2012 het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam ondertekend, waaronder door Schiedam. In dit convenant is de doelstelling vastgelegd om in 2025, 150 megawatt (MW) windenergie te realiseren in onze regio. Uit onderzoek is gebleken dat er twee locaties in Schiedam potentieel geschikt zijn voor het plaatsen van windmolens: de Vijfsluizerhaven en het voormalig slibdepot ten oosten van de Wilhelminahaven. Het realiseren van deze twee locaties zou 6 MW opleveren. Er worden afspraken gemaakt over wat te doen met de reststromen bij het einde van de levensduur van de windmolens.

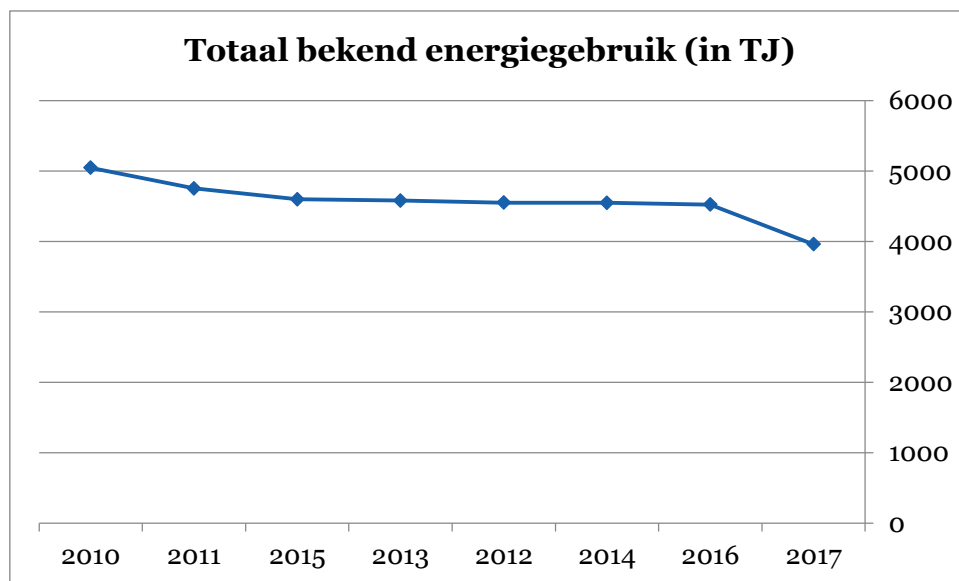
2. In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal

In het collegeprogramma 2018-2022 is de doelstelling CO₂-neutraal in 2040 opgenomen. Deze ambitie stellen we nu bij naar CO₂-neutraal in 2050, zodat deze in lijn is met landelijke afspraken.

In 2040 CO₂-neutraal zijn, zou bovendien betekenen dat alle Schiedamse woningen in 2040 al aardgasvrij zouden moeten zijn. In de doorrekening van de plannen voor de Transitievisie Warmte blijkt echter dat het verstandiger is om hierbij te richten op 2050. Door middel van CO₂-compensatie zou de doelstelling in 2040 al gehaald kunnen worden, maar dit acht de gemeente onwenselijk. Bij CO₂-compensatie wordt in ruil voor de CO₂-uitstoot van de gemeente Schiedam, ergens anders minder CO₂ uitgestoten of CO₂ wordt uit de lucht gehaald. Opties zijn bijvoorbeeld het aankopen van CO₂-certificaten, die opgeemaakt worden als windturbines worden geplaatst buiten de grenzen van de gemeente. In dit scenario zou de gemeente elk jaar opnieuw geld uitgeven aan CO₂-compensatie, terwijl er met projecten in de eigen stad de betreffende CO₂-emissie blijvend wordt vermeden. Bovendien is de doelstelling om in 2050 CO₂-neutraal te zijn nog steeds ambitieus. We verwachten dat er in de toekomst steeds meer wetgeving ontwikkeld zal worden die ten gunste komt aan het klimaat. Ook zal de markt steeds nieuwe concepten uitbrengen die helpen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Tot slot zijn er ook maatschappelijke trends, zoals bijvoorbeeld elektrisch rijden, die een versnelling in de reductie van de CO₂-uitstoot tussen 2030 en 2050 in Schiedam mogelijk moeten maken.

10% minder energieverbruik in 2022 ten opzichte van 2018

De eerste tussenstap in het bereiken van al deze doelen is een reductie van 10% energieverbruik in 2022 ten opzichte van 2018. Hieronder volgt een overzicht van het energieverbruik in Schiedam. Deze cijfers zijn nodig om de doelstelling “een reductie van 10% energieverbruik in 2022 ten opzichte van 2018” te kunnen monitoren. In de cijfers worden auto(snel)wegen om technische redenen buiten beschouwing gelaten. Dit neemt niet weg dat de aanwezigheid van de snelwegen gevolgen hebben voor het welzijn van de Schiedammer. De snelwegen A4 en A20 lopen door de gemeente Schiedam en de A13 loopt vlak langs de gemeente. Door deze cijfers op te nemen in het totaaloverzicht ontstaat een vertekend beeld. De gemeente kan zelf namelijk weinig invloed uitoefenen op het aantal TJ aan energie dat verbruikt wordt op de snelwegen. De gemeente kan echter wel invloed uitoefenen op het aantal deelauto's in de stad en het gebruik van de fiets en ov.

Grafiek 2: totaal bekend energiegebruik in Schiedam in TJ (incl. hernieuwbare warmte, excl. auto(snel)wegen).

De meest recente cijfers over het totale energiegebruik in TJ komen uit 2017. De cijfers van het referentiejaar 2018 zijn nog niet bekend. Als we echter de cijfers van 2017 afzetten tegen die van 2013, een zelfde tijdsduur als 2018-2022, zien we een reductie in energiegebruik van 11,7%. Als de reductie in energiegebruik de komende jaren volgens dezelfde trend verloopt, is de verwachting dat het doel “een reductie van 10% energieverbruik in 2022 ten opzichte van 2018” gehaald zal worden. Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat door klimaatverandering de behoefte aan koelte toe zal nemen. Een gevolg hiervan kan zijn dat dit gepaard gaat met een grotere energievraag op het gebied van bijvoorbeeld airco's.

3. Iedereen kan meedoen in de energietransitie

Voortvloeiend uit het Klimaatakkoord moeten alle gemeenten uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. Omdat de opgave groot is, willen en moeten we nu al een eerste route uitstippelen die houvast geeft bij de stapsgewijze aanpak de komende decennia. Zo blijft de transitie overzichtelijk en behapbaar en kunnen we zo vroeg mogelijk aansluiten bij werkzaamheden die al op de planning staan. Aangezien de energietransitie met tal van andere uitdagingen in de maatschappij samenhangt, biedt een integrale blik op deze opgave veel kansen om op andere vlakken eveneens waarde te creëren voor de stad Schiedam. Zo zal in elke wijk specifiek moeten worden gekeken naar welke koppelingen er met andere thema's te maken zijn. Deze kansen zullen worden meegenomen in het Wijk Uitvoeringsplan.

In het wijkgerichte uitvoeringsplan wordt concreet invulling gegeven aan de transitieroute en hier zal per wijk politiek over worden besloten. Alle uitgangspunten en criteria van deze drie trajecten zullen uiteindelijk landen in de Omgevingsvisie.

De warmtetransitie heeft consequenties voor iedereen die in Schiedam woont of werkt. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen die aan de slag gaan met de warmtetransitie, eenzelfde visie nastreven. Daarom zijn leidende uitgangspunten geformuleerd die als basis dienen voor de warmtetransitie. Deze uitgangspunten zijn:

- We kiezen voor de laagste maatschappelijke kosten;
- We sluiten aan bij andere ontwikkelingen;
- We bieden duidelijkheid over de route en doelen;
- We betrekken organisaties en inwoners bij de transitie;
- We bieden ruimte om te innoveren en te leren.

4. Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden

Schiedam heeft als gevolg van de klimaatverandering onder andere te maken met 'te veel' en 'te weinig' water. Hier moeten we de stad dus op aanpassen. Het aanpassen van de stad aan de gevolgen van klimaatverandering noemen we klimaatadaptatie. Hoe we dit doen, is vastgesteld in het klimaatadaptatieplan (2019)¹².

Klimaatadaptatie richt zich op vier thema's:

- Wateroverlast (als gevolg van extreme neerslag);
- Droogte (als gevolg van een langdurig tekort aan neerslag);
- Hitte (als gevolg van extreem hoge temperaturen);
- Overstromingen (waarbij door extreme neerslag elders rivieren buiten de oevers treden en er een risico is op het doorbreken of overstroom van dijken).

Voor het klimaatadaptatieplan is in kaart gebracht welke delen van de stad kwetsbaar zijn voor extreme weersomstandigheden en welke strategieën hiervoor ingezet kunnen worden. In het geval van hevige neerslag zijn er onder andere risico's van onbegaanbaarheid van hoofdwegen, tunnels die onder water lopen, en wateroverlast. Bij langdurige droogte ontstaan er risico's op instabiliteit van veenkaden, zakking van wegen en infrastructuur, en slechte waterkwaliteit. Bij hitte zijn de parken en groengebieden de koelste plekken in de stad. Er moet gelet worden op de locatie van verzorgingstehuizen, omdat de oudere bewoners extra kwetsbaar zijn voor uitdroging. Daarnaast ontstaat er een risico dat beweegbare bruggen uitzetten, waardoor ze niet meer dicht kunnen. Op het gebied van het overstromingsrisico zijn er in de huidige situatie ook een aantal aandachtspunten. Door voortschrijdende maaiveldvaling blijft het op hoogte houden van de waterkeringen een continue punt van aandacht. De Delflandsedijk, de primaire waterkering, is in de huidige situatie voldoende hoog en voldoende breed (robuust) om het achterland te beschermen tegen extreem hoog water op zee en op de rivier. Naar verwachting zal in de toekomst met het oog op de klimaatverandering op het westelijke deel van de dijk moeten worden onderzocht of deze voldoende robuust (breed en sterk) is.

5. Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam

In een natuurlijk systeem zijn alle componenten van zowel natuur als maatschappij onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een ecosysteem is de wisselwerking tussen levende organismen en hun niet biologische omgeving.

¹² <https://schiedam.notubiz.nl/document/7330281/2#search=%22klimaatadaptatieplan%22>

Biodiversiteit is de term die wordt gebruikt om de verscheidenheid van het leven op aarde aan te duiden. Het gaat om de verschillende soorten planten, dieren, micro-organismen en schimmels, het genetisch materiaal dat zij bevatten, de levensgemeenschappen die zij vormen en de ecosystemen waarin zij leven.

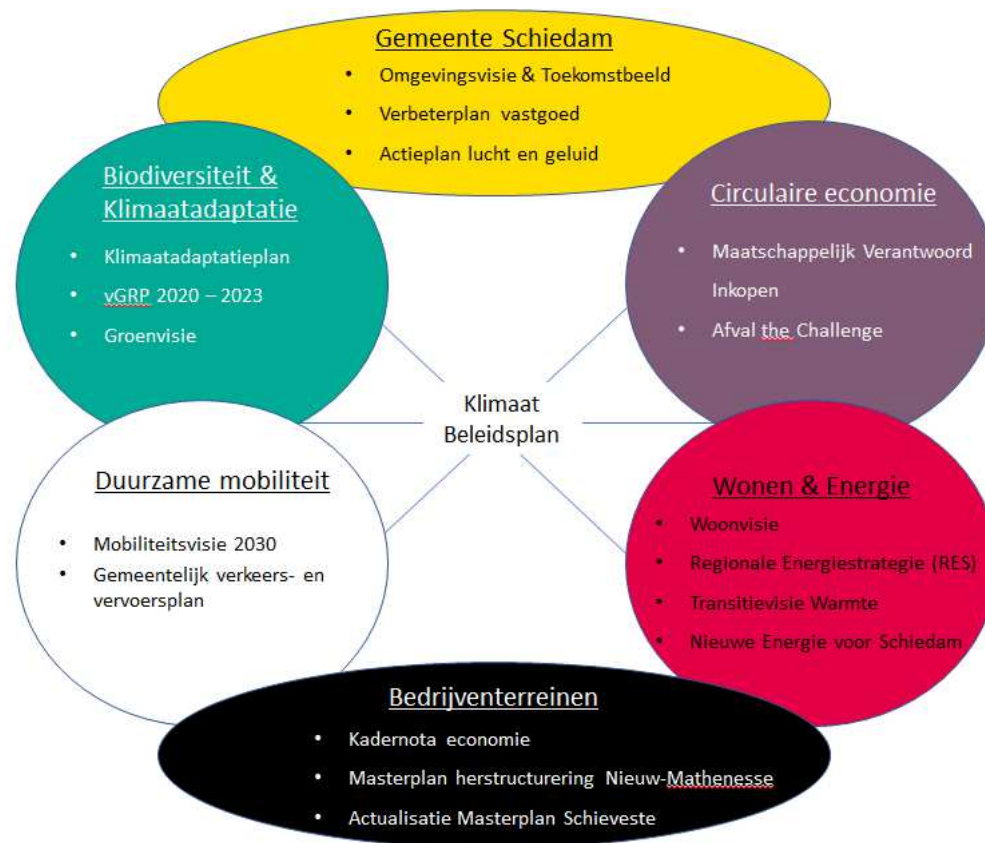
De biodiversiteit neemt wereldwijd in een gestaag tempo af. Ook de ecologische waarde wereldwijd verslechtert. Het verlies aan oppervlakte en kwaliteit van oorspronkelijke natuur is in Nederland aanzienlijk groter geweest dan gemiddeld in Europa of de wereld. De meest recente cijfers (2016) laten zien dat de populaties van inheemse planten- en diersoorten in Nederland gemiddeld een omvang hebben van 15% van de omvang in een natuurlijke, ongestoorde toestand. De stadsnatuur in Schiedam werd altijd gemonitord. Met ingang van 2021 wordt deze monitoring herstart, om gericht aan de slag te kunnen gaan met natuurinclusiviteit.

Er zijn aanwijzingen dat de afname van biodiversiteit invloed heeft op klimaatverandering. Schiedam wil de de ecologische waarde versterken om de biodiversiteit op peil te houden en waar mogelijk te versterken. Ook zet Schiedam in op het ondersteunen van de de ecologische waarde om de effectiviteit te versterken. Om dit te realiseren, zal er onder andere natuurinclusiever gebouwd en ontwikkeld moeten worden om zo te zorgen voor een stad die beter in balans is. Lees ook de Groenvisie (status: in voorbereiding) voor meer informatie omtrent de ecologische waarde van beplanting in de openbare ruimte.

6 Link met andere beleidsstukken

Doordat de SDGs het vertrekpunt zijn van dit klimaatbeleidsplan worden er ook maatregelen voorgesteld die niet direct te scharen zijn onder klimaatmitigatie of klimaatadaptatie, maar wel raken aan klimaatbeleid. Door juist deze maatregelen mee te nemen, wordt de klimaatbeleidsaanpak vollediger. Sommige maatregelen zullen onder een ander beleidsterrein vallen of daaraan raken. Om die reden is het nodig om andere relevante kaderstellende beleidsnota's in beeld te brengen.

Onderstaande beleidsnota's worden allen genoemd in de begroting voor 2020¹³ en zijn op het moment van opstellen van het klimaatbeleidsplan 2021-2024 de geldende beleidsstukken. Enkel de beleidsnota's die relevant zijn voor het klimaatbeleidsplan worden hieronder vermeld. Het klimaatbeleid kan ten opzichte van andere beleidsstukken (met name binnen het fysiek domein) gezien worden als het beleid waarin de overkoepelende doelen staan beschreven. Waar bijvoorbeeld een aparte Woonvisie en Mobiliteitsvisie worden ontwikkeld met elk hun eigen opgaven, zullen ook deze visies moeten toewerken naar de doelstellingen zoals neergelegd in dit klimaatbeleid.

¹³ <https://schiedam.notubiz.nl/document/8004705/>

7 Thema's

Als Global Goals gemeente (Schiedam4GlobalGoals) zijn de Sustainable Development Goals (of in het Nederlands: duurzame ontwikkelingsdoelen) het vertrekpunt van het klimaatbeleid. Binnen het klimaatbeleid onderscheiden we 7 categorieën:

1. Gemeente Schiedam
2. Duurzame mobiliteit
3. Wonen & Energie
4. Circulaire economie
5. Bedrijventerreinen
6. Klimaatadaptatie
7. Biodiversiteit

Naast deze 7 categorieën is er nog 1 thema dat door alle categorieën heen loopt, namelijk leren & informeren.

In de komende hoofdstukken wordt steeds ingegaan op een van bovenstaande categorieën. Per categorie wordt ingegaan op de Schiedamse visie hierop, de aansluiting bij de vijf hoofddoelstellingen van het klimaatbeleid, onder welke kaders de gemeente opereert en met welke sustainable development goals het thema samenhangt. De kaders worden slechts kort genoemd. Zie de alfabetische lijst van kaders in bijlage 1 voor een uitleg over wat deze kaders inhouden. In de komende hoofdstukken wordt verwezen naar de 17 hoofddoelstellingen.

7.1 Gemeente Schiedam

Allereerst heeft de gemeente een belangrijke rol in het geven van het goede voorbeeld om de urgentie van het nemen van duurzame maatregelen kracht bij te zetten.

De rol van de gemeente is zelf het goede voorbeeld geven, derden stimuleren, faciliteren en verordenen om (onderzoeken naar) duurzame maatregelen toe te passen. Allereerst heeft de gemeente een belangrijke rol in het geven van het goede voorbeeld om de urgentie van het nemen van duurzame maatregelen kracht bij te zetten. De rol van de gemeente is in dit geval initiëren en implementeren van maatregelen bij gemeentelijke gebouwen, openbare verlichting en infrastructurele voorzieningen.

Een middel dat hier voor zal worden ingezet is het implementeren van de CO₂-prestatieladder. Hierdoor verkrijgt de gemeente inzicht in haar eigen CO₂-uitstoot van alle organisatieonderdelen. Dit inzicht kan worden gebruikt om de CO₂-uitstoot te verminderen en in 2050 naar nul te brengen. Voor het gemeentelijk vastgoed wordt daarnaast een routekaart opgeleverd met daarin een financiële doorrekening en fasering van de verduurzamingsmaatregelen tot 2050. Op basis van de routekaart wordt vervolgens een werkprogramma samengesteld voor de eerste 5-10 jaar met betrekking tot de uitvoering van de verduurzaming.

Ook zijn ook mogelijke maatregelen voor de scholen voor het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs zijn vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2036 (blz. 25-26). Bovendien vinden de gemeente Schiedam en Stichting Primair Onderwijs Schiedam (Primo) elkaar in de verduurzamingsopgave en inventariseren zodoende de mogelijkheid om tot een Green Deal 'Zonnepanelen Schiedamse Scholen' te komen. In deze Green Deal wordt door deze partijen vastgelegd dat zij voornemens zijn om een organisatie overstijgende verduurzamingsaanpak te hanteren.

Bij (sport)evenementen en festivals is het gebruik van schone energie het uitgangspunt. Concreet betekent dit dat bij deze bijeenkomsten vanaf 2022 enkel het gebruik van duurzame energie is toegestaan.

Een ander voorbeeld is dat medewerkers van de gemeente worden gestimuleerd om met de (elektrische) fiets of elektrische scooter naar werk te komen via een kortingsregeling. En dat we de keuze voor vegetarisch in onze bedrijfskantine stimuleren. Door het aanbod te veranderen, stimuleren we een keuze die beter is voor het klimaat. Al is deze keuze nog steeds aan degene die iets koopt. Daarnaast zetten we de keuze voor plantaardig eten regelmatig in de schijnwerpers, bijvoorbeeld door een vegetarische week te organiseren. Bovendien zijn in de toekomst alle gemeentelijke panden die hiervoor geschikt zijn bedekt met zonnepanelen en hebben pilots met betrekking tot natuurinclusief bouwen geleid tot het in stand houden van de Schiedamse biodiversiteit.

De gemeente committeert zichzelf met de ingang van dit klimaatbeleid ook om toekomstige uitgaven mee te nemen in de afweging voor een bepaalde keuze. Meer groen betekent dat het riool bij een fikse bui minder belast wordt, wat leidt tot een afname van overstromingen en overlast en de daarmee gemoeide kosten. En een natuurvriendelijke oever draagt niet alleen bij aan het versterken van de biodiversiteit en de esthetische waarde voor bewoners, maar scheelt ook uitgaven aan maaibeheer. We waken ervoor om voor de korte termijn de goedkoopste maatregelen te selecteren om een tussendoel voor broeikasgasemissies te halen. Maatregelen om op de korte termijn tot optimalisatie van het bestaande systeem te komen, kunnen wel eens duur uitpakken als dat bestaande systeem later alsnog moet worden vervangen door een nieuw. Dit doen we bijvoorbeeld door Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Doelstelling

De gemeentelijke organisatie van Schiedam werkt hiermee aan de volgende hoofddoelstellingen van het klimaatbeleid:

- 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
- In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.
- Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.
- Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

Kaders

- Parijsakkoord
- Klimaatakkoord

SDG's

Betaalbare, betrouwbare en duurzame energie voor iedereen.

Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen.

Hoogwaardige, duurzame en inclusieve infrastructuur, industrie en innovatie.

Steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.

7.2 Duurzame mobiliteit

De mobiliteit van de toekomst is duurzaam en minder belastend voor de leefomgeving.

De Schiedammer verplaatst zich veelvuldig: we gaan naar het werk, naar de winkel of naar de sportclub. Al die verplaatsingen hebben grote invloed op het klimaat; het dagelijks vervoer zorgt momenteel voor een grote uitstoot van CO₂. Om die reden is de mobiliteit in de toekomst duurzaam en minder belastend voor de leefomgeving. En daarnaast wordt ook kritisch gekeken naar de vraag of we ons wel zoveel moeten verplaatsen. De coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat veel en verre (zeker niet alle) verplaatsingen een luxe zijn; nog nooit werkten zovelen vanuit huis en vierden vakantie in eigen land.

De gemeente streeft naar een Schiedam als een gezonde, aantrekkelijke, leefbare, groene en bereikbare stad, waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. De Mobiliteitsvisie gaat verder in op maatregelen die genomen worden om dit te bereiken. Er wordt onder andere ingezet op de fiets en het openbaar vervoer; twee zaken die ook ten goede komen van de luchtkwaliteit en daarmee de gezondheid van de Schiedammer. Ook andere koppelkansen worden benut: Schiedammers met een beperking worden gestimuleerd om zelfstandig te reizen met het ov. Hierdoor behouden zij vrijheid en autonomie én het bespaart daarnaast een hoop CO₂-uitstoot ten opzichte van bijvoorbeeld taxi's.

In het kort zijn er vier speerpunten voor het mobiliteitsbeleid:

1. Minder auto- en vrachtverkeer in de stad;
2. Van bezit naar delen (auto's, fietsen, scooters);
3. Meer ruimte voor wandelen en fietsen;
4. Meer duurzame mobiliteit (zero emissie vervoer).

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag heeft als een van de eerste regio's een Regionaal MobiliteitsPlan (RMP) geschreven voor duurzame mobiliteit. Met het Programma duurzame mobiliteit maken we een goede start om een duurzame regio met schoon, stil en energiezuinig vervoer te creëren.

Daarnaast wil Schiedam geen uitbreiding van de geluidscontouren van Rotterdam The Hague Airport en wordt ingezet op geluidsbeperkende maatregelen voor Schiedam Noord, zoals het verminderen van nachtvluchten, stillere vliegtuigen e.d.. Daarnaast mag de verstedelijkingsopgave in Schiedam niet beperkt worden vanwege groei van de luchtvaart en dan met name RTHA. Tevens is Schiedam van mening dat de luchtvaartsector moet bijdragen aan reductie van uitstoot van schadelijke stoffen zoals stikstof, CO₂ en ultrafijnstof. Wij ondersteunen het streven naar innovatie en verduurzaming van de luchtvaartsector waarbij Schiedam wel aantekent dat deze innovatie en verduurzaming nu reeds gekoppeld moet worden aan de verdienmogelijkheden tot groei en niet pas op termijn.

Doelstelling

De gemeentelijke organisatie van Schiedam werkt hiermee aan de volgende hoofddoelstellingen van het klimaatbeleid:

- 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
- In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.
- Iedereen kan mee doen in de energietransitie.

Kaders

- Verstedelijkingsakkoord
- Programma Duurzame Mobiliteit
- Mobiliteitsvisie

SDG's

Hoogwaardige, duurzame en inclusieve infrastructuur, industrie en innovatie.

Steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.

Bestrijden van klimaatverandering en de effecten ervan.

7.3 Wonen & energie

De energietransitie is geen lineaire lijn. In het begin van de transitie wordt er veel geleerd, waarna deze geleerde lessen in praktijk brengen een versnelling teweeg kan brengen.

Door energie te besparen en over te stappen naar duurzame energiebronnen brengen we de uitstoot van woningen in Schiedam omlaag om zo onze doelstellingen te behalen: -49% broeikasgassen in 2030 en een CO₂-neutraal Schiedam in 2050. Bovendien kunnen alle Schiedammers meedoen in de energietransitie en hebben alle Schiedammers de mogelijkheid om hierover mee te praten. Initiatieven uit de stad kunnen de transitie versnellen en meer draagkracht creëren. De transitie is overigens geen lineaire lijn. In het begin van de transitie wordt er veel geleerd, waarna deze geleerde lessen in praktijk brengen een versnelling teweeg kan brengen. Een voorbeeld hiervan is de ondersteuning vanuit het Servicepunt Woningverbetering voor de verduurzaming van een VVE op de Rotterdamsedijk. Dit unieke project helpt ook om de ondersteuning vanuit SWV te verbeteren.

De transitie biedt ook kansen in gebiedsontwikkelingen en zorgt ervoor dat op logische momenten de stad wordt voorbereid op extreme weersomstandigheden. Zo veel mogelijk natuurinclusief en circulair bouwen wordt in Schiedam de status quo. Bovendien maken we optimaal gebruik van de beschikbare ruimte, waarvan het sportcomplex op het tunneldak van de A4 een voorbeeld is.

We wekken een deel (5% van de regionale opgave in de RES-regio MRDH) van onze energie op eigen grondgebied op via twee windmolens en zonnepanelen op onze daken. Nu doen we dat bijvoorbeeld al met het drijvend zonnepark in sportpark Harga en de zonnepanelen op de Erker. Hiervoor liggen ook kansen op het theater aan de Schie. Uiteraard geldt ook hierbij onze circulaire ambitie met betrekking tot het einde van de levensduur van zonnepanelen en windmolens.

Ook Woonplus streeft naar een CO₂-neutrale woningvoorraad in 2050. Een van de projecten om deze doelstelling te realiseren is het plaatsen van zonnepanelen op haar woningbezit. In een eerste tranche is mogelijk sprake van bijna 45.000 m² bruto dakoppervlak wat in aanmerking kan komen.

Trias energetica

Een uitgangspunt binnen het thema wonen en energie is de trias energetica. De trias energetica is een strategie om energiebesparende maatregelen te nemen, zodat ze op een efficiënte manier samenwerken. Efficiënt in de zin van: zo duurzaam mogelijk, dus zo energiezuinig mogelijk, dus zo energiezuinig mogelijk en met zoveel mogelijk gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen. Maar ook in de zin van kosteneffectiviteit: er wordt meer energie bespaard per bestede euro. Trias energetica bestaat uit drie onderdelen, die tegelijkertijd ingezet moeten worden om een zo goed mogelijk resultaat te halen. Samen vormen zij de basis voor een effectief energiebeleid:

1. Beperk de energievraag zoveel mogelijk
2. Gebruik zoveel mogelijk energie uit duurzame bronnen
3. Ga zo efficiënt mogelijk om met fossiele brandstoffen

De gemeente Schiedam gebruikt deze strategie om de periode te overbruggen totdat onze energievoorziening volledig duurzaam zal zijn. Deze strategie voorkomt dat er onsamenhangende maatregelen worden genomen, die leiden tot onbedoeld hoge kosten en een niet energiezuinig resultaat. In bouw- en gebiedsontwikkelingen wordt daarom in de eerste instantie zoveel mogelijk ingezet op het beperken van de energievraag. Hierbij kan worden gedacht aan een juiste oriëntatie ten opzichte van de zon, goed isoleren, een hoge luchtdichtheid en voldoende toetreding van daglicht.

Vervolgens zet de gemeente Schiedam zoveel mogelijk in op het gebruik van duurzame energie. Dit houdt in dat er eerst gekeken wordt naar de aanwezigheid van reststromen in de vorm van bijvoorbeeld warmteterugwinning (WTW) uit douchewater of afgevoerde ventilatielucht. Ook restwarmte uit industriële processen zijn in dit kader interessant. Wanneer reststromen onderzocht zijn, kan er vervolgens worden gekeken naar energie uit hernieuwbare bronnen. Deze zijn onder te verdelen in:

1. Zonne-energie (bijv. Zonneboilers en PV- en PVT panelen);
2. Windenergie;
3. Warmtepompen en lage temperatuurverwarming (LTV);
4. Warmte-koude opslag (WKO).

Wanneer het gebruik van hernieuwbare bronnen onderzocht is en het gebruik van eindige (fossiele) energiebronnen onvermijdelijk is, moeten deze zo efficiënt mogelijk gebruikt worden. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door het toepassen van energie-efficiënte verlichting, besparen op het gebruik van warm tapwater en het juist inregelen van ventilatieapparatuur. Per project wordt gekeken welke opties mogelijk zijn. De projecten van de gemeente Schiedam zullen op deze manier zo duurzaam en toekomstbestendig mogelijk worden gerealiseerd.

Doelstelling

Het thema Wonen & Energie draagt bij aan alle vijf de hoofddoelstellingen van het klimaatbeleid:

- 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
- In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.
- Iedereen kan meedoen in de energietransitie.
- Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.
- Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

Kaders

- BENG
- Convenant klimaatadaptief bouwen
- Woondeal
- Verstedelijkingsakkoord
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Transitievisie Warmte
- Woonvisie

SDG's

Betaalbare, betrouwbare en duurzame energie voor iedereen.

Steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.

Bestrijden van klimaatverandering en de effecten ervan.

7.4 Circulaire economie

Een circulaire economie is een economisch en industrieel systeem waarin geen eindige grondstofvoorraden worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem.

“Onze samenleving draait op wat de aarde ons biedt: we gebruiken grondstoffen voor voedsel, onderdak, warmte, kleding, elektrische apparaten en mobiliteit. Die behoefte aan grondstoffen neemt de komende jaren toe, in Nederland en de rest van de wereld. Tegelijkertijd verspillen we veel grondstoffen, waarmee we onnodig waarde verloren laten gaan, het milieu vervuilen en het klimaat beïnvloeden. In 2050 zijn er naar verwachting ruim negen miljard mensen die voldoende voedsel en schoon water nodig hebben en gezond, veilig en in welvaart willen leven binnen de grenzen die de planeet ons stelt. Om dat mogelijk te maken, moeten en kunnen we in actie komen. Het is tijd voor de circulaire economie¹⁴.”

Een circulaire economie is een economisch en industrieel systeem waarin geen eindige grondstofvoorraden worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem. Een circulaire economie wijkt af van het take-make-waste model (lineair), en richt zich op het herdefiniëren van groei, waarbij de grenzen van de aarde en mens worden gerespecteerd. Wij definiëren circulariteit als de hernieuwbaarheid van alle natuurlijke hulpbronnen: energie, water, biologische en technische materialen, lucht en teelaarde. Dit betekent dat alle hulpbronnen afkomstig zijn uit een hernieuwbare bron of dat ze kunnen worden hernieuwd. Tegelijkertijd willen we negatieve effecten op ecologie, economie en maatschappij voorkomen.

Naast de eerder genoemde trias energetica bij de categorie wonen en energie, bestaat er ook zoets als de trias materialica. De gemeente Schiedam onderschrijft deze uitgangspunten. Deze zijn bij de trias materialica de volgende:

1. Bespaar zo veel mogelijk materiaal
2. Gebruik zo veel mogelijk duurzame materialen
3. Zorg dat materialen zo efficiënt mogelijk (her)gebruikt kunnen worden

De overgang naar een circulaire economie is wenselijk en noodzakelijk om de economische positie van Schiedam in de regio in de toekomst te bestendigen en versterken en om een aantrekkelijk en toonaangevend ondernemers- en vestigingsklimaat te (blijven) realiseren. Inzetten op de circulaire economie in de stad, levert daarnaast een bijdrage aan de realisatie van de Sustainable Development Goals (SDG's). Om de SDG's te kunnen behalen, is het belangrijk een stad te ontwikkelen waar we slim omgaan met reststromen, inzetten op hernieuwbare energie en systeemdenken (de stad als een urban eco-systeem).

Dat we als gemeente al stappen aan het zetten zijn op gebied van circulariteit zien we ook terug in ons huidige beleid. Afval the challenge heeft als ambitie de hoeveelheid restafval per Schiedammer per jaar terug te brengen. In ons mobiliteitsbeleid zetten we in op het stimuleren van deelgebruik (bv. deelauto en deelfiets). In het economisch beleid richten we ons op het stimuleren van nieuwe samenwerkingsvormen en verdienmodellen, om een innovatieve circulaire economie te bevorderen. Daarnaast is het de ambitie van de gemeente om maatschappelijk verantwoord en circulair in te kopen. Deze ambities hebben geleid tot initiatieven zoals de recyclewinkel, de ontwikkeling van een circulair ambachtscentrum¹⁵ en ambitieuze circulaire doelstellingen voor de bedrijventerreinen van de stad.

¹⁴ Grondstoffenakkoord: Intentieovereenkomst om te komen tot transitieagenda's voor de Circulaire Economie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/01/24/grondstoffenakkoord-intentieovereenkomst-om-te-komen-tot-transitieagenda-s-voor-de-circulaire-economie>

¹⁵ Een circulair ambachtscentrum is een plek waar zoveel mogelijk producten hergebruikt worden en (bouw)kringlopen gesloten worden. Onnodig weggooiën van grondstoffen en materialen wordt voorkomen door bijvoorbeeld een kringloopwinkel, een reparatiewerkplaats en de milieustraat met elkaar te verbinden.

Doelstelling

De transitie naar een circulaire economie draagt bij aan de volgende doelstellingen van het klimaatbeleid:

- 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
- In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.

Kaders

- Nederland Circulair in 2050
- Circulair Economy Action Plan
- Roadmap Next Economy

SDG's

Betaalbare, betrouwbare en duurzame energie voor iedereen.

Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen.

Verduurzamen van consumptie- en productiepatronen

7.5 Bedrijventerreinen

De gemeente en het bedrijfsleven vinden en versterken elkaar op het gebied van klimaat.

De gemeente en het bedrijfsleven vinden en versterken elkaar op het gebied van klimaat.

Met Schiedamse bedrijven worden afspraken gemaakt, onder andere ten aanzien van energiebesparing, binnen de mogelijkheden van vergunningverlening, erfpacht, en de Wet milieubeheer. Dit gebeurt bijvoorbeeld met behulp van het Toetsingskader Duurzaamheid, wat een aantal randvoorwaarden stelt waaraan (potentiële) toekomstige erfpachters op de industrieterreinen Spaanse Polder en 's Gravenlandse Polder dienen te voldoen op het gebied van duurzaamheid. Ten grondslag aan het toetsingskader liggen vijf pijlers: (1) energie, (2) milieu, (3) gezondheid, (4) gebruikskwaliteit en (5) toekomstwaarde. Ook wordt er gewerkt aan een structuurvisie voor de buitenruimte voor de hierboven genoemde industriegebieden en een bijbehorende toetsingsmethode om ook de buitenruimte zo klimaatbestendig mogelijk in te richten. Daarnaast verkent de gemeente de mogelijkheden voor walstroom en zetten we in op het faciliteren van bedrijven, bijvoorbeeld door te onderzoeken of energiecoaches bij interesse van een bedrijf gratis advies kunnen verlenen. Ook regelingen van het Servicepunt Woningverbetering zijn niet langer beperkt tot particuliere woningeigenaren.

Een groot deel van de CO₂-winst die te behalen valt, valt in de categorie mobiliteit; het woon-werkverkeer van werknemers van de bedrijven. Wij gaan daarom in gesprek met ondernemers om hen te ondersteunen in de transitie naar duurzamere mobiliteitsvormen.

Bedrijventerreinen zullen daarnaast een essentiële rol gaan spelen in het ontwikkelen van de eerder genoemde circulaire economie en de energietransitie:

- Op bedrijventerreinen vindt de bulk van productieprocessen plaats, van grondstoffen of halffabrikaten naar eindproducten en rest/afvalstromen. Daarbij bieden bedrijventerreinen de fysieke (milieu-)ruimte voor opslag, recycling, logistiek en bewerking van (rest-)materialen (bijvoorbeeld een grondstoffenbank), en benodigde ruimte voor stadsdistributie, met het oog op emissiereductie (bijvoorbeeld emissievrije binnensteden).
- Bedrijventerreinen zijn grootverbruikers van energie: naar schatting 60% van het energieverbruik in de Nederlandse economie plaats op bedrijventerreinen. Dit levert een noodzaak (of: biedt kansen) voor maatregelen om energie te besparen en/of verduurzamen. Gunstig is dat juist bedrijventerreinen de fysieke en planologische milieuruimte bieden om hernieuwbare energie op te wekken, op te slaan en/of te distribueren. Met name binnenstedelijke bedrijventerreinen kunnen (zullen steeds meer) fungeren als schakels/hubs in toekomstige energienetwerken van de stad: het energienetwerk van de toekomst wordt gefaciliteerd door en op bedrijventerreinen.

In Schiedam hebben we ons gecommitteerd aan de uitgangspunten en transitiepaden van de Roadmap Next Economy. De uitgangspunten en transitiepaden van de RNE vormen een samenhangende strategie en actieprogramma, benodigd om de nieuwe (circulaire) economie vorm te geven. Uiteindelijk werken we toe naar circulaire bedrijventerreinen, waar afval dient als grondstof, een levendige deeleconomie bestaat en de kringlopen zijn gesloten. De gemeente heeft hierbij een initiërende, faciliterende en verbindende rol en zet in op (versterking van) samenwerking en het samenbrengen van relevante partijen om te komen tot innovatieve circulaire oplossingen.

Ook zetten wij in op het versterken van groene en blauwe structuren op de bedrijventerreinen. Wanneer bedrijventerreinen vergroenen, biedt dat letterlijk meer ademruimte voor de Schiedammer en de gevestigde bedrijven. Ook verkennen we waar we op bedrijventerreinen de verbinding met water beter kunnen maken.

Tot slot zijn bedrijventerreinen zijn als onderdeel van de stad uiteraard ook opgenomen in de Transitievisie Warmte en kan verkend worden waar de opgaven op het gebied van klimaat nog sterker met sociale opgaven gecombineerd kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen Irado en Stroomopwaarts, waar werkzoekenden – met behoud van uitkering – een leerwerktraject van drie maanden tot zes maanden bij Irado doorlopen.

Doelstelling

Het thema bedrijven kan bijdragen aan alle vijf de hoofddoelstellingen van het klimaatbeleid:

- 49% Minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990.
- In 2050 is Schiedam CO₂-neutraal.
- Iedereen kan meedoen in de energietransitie.
- Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.
- Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

Kaders

- Wet Milieubeheer
- Roadmap Next Economy
- Kadernota Economie plus onderliggende deelvisies

SDG's

Hoogwaardige, duurzame en inclusieve infrastructuur, industrie en innovatie.

Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen.

7.6 Klimaatadaptatie

In 2050 is Schiedam klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

In Nederland komen steeds vaker extreme buien voor, afgewisseld met langere periodes van droogte. Steeds duidelijker wordt dat het klimaat verandert. De opgave is om de stad aan te passen aan de extremere weersomstandigheden. Het gaat erom bestand te zijn tegen 'te veel' en 'te weinig' water. Het aanpassen van de stad aan de gevolgen van klimaatverandering is klimaatadaptatie.

Klimaatadaptatie richt zich op vier thema's:

- Wateroverlast (als gevolg van extreme neerslag);
- Droogte (als gevolg van een langdurig tekort aan neerslag);
- Hitte (als gevolg van extreem hoge temperaturen);
- Overstromingen (waarbij door extreme neerslag elders rivieren buiten de oevers treden en er een risico is op het doorbreken of overstroom van dijken) .

In 2050 is Schiedam klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is onderdeel van het beleid en handelen van de gemeente. Bijvoorbeeld door waterbergingen aan te leggen waar dat nodig is, zoals onder het Krajicek Playground in Oost. Andere zaken waaraan gedacht kan worden is het toepassen van waterdoorlatende verharding. Uiteraard wordt afgewogen waar dit mogelijk en zinvol is en gebeurt dit op natuurlijke momenten. Zie hiervoor ook het Klimaatadaptatieplan (2019).

Doelstelling

Het thema klimaatadaptatie draagt bij aan de volgende hoofddoelstelling van het klimaatbeleid:

- Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden.

Kaders

- Convenant klimaatadaptief bouwen
- Bestuursakkoord Klimaatadaptatie
- Klimaatadaptatieplan
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

SDG's

Beschikbaarheid en duurzaam beheer van water en sanitaire voorzieningen.

Steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.

Bestrijden van klimaatverandering en de effecten ervan.

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen.

7.7 Biodiversiteit

Een hogere mate van biodiversiteit in de stad is niet alleen positief voor plant en diersoorten, maar zeker ook voor mensen.

De gemeente heeft een belangrijke rol bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Schiedam ondersteunt de lokale biodiversiteit door inrichting en beheer van de openbare ruimte zodanig in te richten dat het gunstig is voor met name soorten planten en dieren die van oudsher in Schiedam voorkomen (inheemse soorten). In 2018 is de gemeente officieel erkend als bij-vriendelijke gemeente. Daarnaast stellen we in de eerste plaats eisen aan het behoud van biodiversiteit bij gebiedsontwikkeling en nieuwbouw en adviseren we ontwikkelaars over hoe zij natuurinclusieve maatregelen kunnen treffen om deze biodiversiteit te versterken. Zo wordt de biodiversiteit in Schieveste versterkt door het ontwerp van het openbaar gebied, de groene binnentuinen en de gebouwen. We voeren pilots uit om de biodiversiteit te stimuleren, zoals met natuurvriendelijke oevers zoals we die nu al vinden bij de Wilhelminahaven en de Swammerdamsingel en pilots bij braakliggende terreinen in de stad. Een hogere mate van biodiversiteit in de stad is namelijk niet alleen positief voor plant en diersoorten, maar zeker ook voor mensen. Schiedammers hebben eerder aangegeven graag een groenere stad te zien.¹⁶ Een groene, natuurinclusieve stad draagt onder andere bij aan klimaatadaptatie, gezonde lucht en aan het welzijn van mensen. Een groenere stad draagt ook bij aan een hogere diversiteit in de fauna die daarop afkomt. Niet alle flora geven evenveel baten. Voor meer informatie over welke soorten gunstig zijn voor Schiedam en goed gedijen in Schiedam, wordt verwezen naar de Groenvisie.

Daarnaast voert de gemeente een actief dierenwelzijnsbeleid. Schiedammers moeten de weg kunnen vinden op dit gebied via voorlichting en ondersteunende organisaties (asiel, dierenambulance en andere dierenwelzijnsorganisaties) moet goed kunnen functioneren. In 2019 stond Schiedam in de top-10 van meest diervriendelijke gemeenten (een initiatief van stichting Dierenlot). De gemeente heeft ook wettelijke taken betreffende de opvang van zwerfdieren. Deze taak wordt uitbesteed aan de Dierenbescherming Rijnmond. Bij de uitvoering van werkzaamheden wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van dieren. Zo wordt hij ruimtelijke projecten de flora — en faunatoets geïntegreerd uitgevoerd. Voor honden is apart beleid geformuleerd in de nota “Naar een integraal hondenbeleid”, waarvan in 2020 een actualisatie plaatsvond.

Doelstelling

Het thema Biodiversiteit draagt bij aan de volgende hoofddoelstelling van het klimaatbeleid:

- Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

¹⁶ Samenvatting Stadsvisie Schiedam Fase 1 okt-dec 2019. Gesprek met de stad.

Kaders

- Wet natuurbescherming
- Provinciaal beleid
- Regels voor beheer dieren (faunabeheerplan)
- Groenvisie

SDG's

Beschikbaarheid en duurzaam beheer
Van water en sanitaire voorzieningen.

Bestrijden van klimaatverandering en de
effecten ervan.

Bescherming van oceanen en zeeën.

Bescherming, herstel en duurzaam
gebruik van ecosystemen.

7.8 Leren & informeren

Leren over duurzaamheid

In Schiedam stimuleren we leren voor duurzaamheid in de diverse beleidsvelden (zie college akkoord 'bouwen met nieuwe energie'). Het uitgangspunt hierbij is dat duurzaamheid een integraal thema is. Denk aan energietransitie, klimaatbestendigheid, circulaire economie, natuur en groen recreatie, biodiversiteit, gezondheid en dierenwelzijn. Duurzame initiatieven komen steeds vaker vanuit de samenleving. Voorbeelden van deze energieke samenleving zijn bedrijven zoals Irado die hun productie verduurzamen, Schiedammers die hun eigen energievoorziening regelen en hun consumptiepatroon aanpassen door bijvoorbeeld bewust minder vlees te eten. Er zijn ook andere duurzame buurtinitiatieven, zoals de buurvrouw die van 'gered' voedsel een duurzaam diner voorschotelt, maar ook het sluiten van wijkdeals voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers in hun buurt.

Dit vraagt evenwel om Schiedammers een goede kennisbasis te bieden op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid. Dit leidt tot Schiedammers met een positieve, innovatieve houding en actiebereidheid, die goed geïnformeerd keuzes maken. We streven naar Schiedammers die de competenties bezitten om idealen en denkbeelden om te kunnen zetten in handelingsperspectieven. Leren over duurzaamheid is hierbij essentieel.

In kader van het klimaatbeleid willen we daarom klimaateducatie inzetten als beleidsinstrument.

Klimaateducatie gaat om het ontwikkelen van een denkrichting en op een nieuwe manier naar klimaatverandering te leren kijken. Dat vraagt naast inhoudelijke kennis ook het vermogen om:

- Om te gaan met complexiteit, diversiteit, verwarring en onzekerheid;
- Je verplaatsen in andermans perspectief;
- Ethische en morele afweging te maken en kritisch te kijken naar de waarden die de afweging beïnvloeden;
- Te denken in systemen en de kloof tussen denken en doen te overbruggen.

Voorbeelden hiervan zijn het programma Groen doet Goed Schiedam, groen-blauwe schoolpleinen, de Dag van de Duurzaamheid, SDG studiedagen, tiny forests en groene voetstappen weken.

Het nieuwe klimaatbeleid vraagt een integrale benadering, waar de focus ligt op het samen ontwikkelen, doen en leren over klimaat. Daarvoor is 'lerend organiseren' nodig. Door intensiever samen te werken met verschillende actoren, kunnen geldstromen gecombineerd worden en motieven met elkaar verbonden.

Met uitzondering van het onderwijs is er bij andere betrokken organisaties meer sprake van informele leersituaties en leren door te doen op basis van vrijwilligheid in initiatieven en samenwerkingsprojecten.

Een concreet voorbeeld van leren over duurzaamheid vormen de energiecoaches van Energiek Schiedam, die buurtbewoners informeren over makkelijk toe te passen energiebesparende maatregelen. Een ander voorbeeld is het Servicepunt Woningverbetering dat gratis advies bij onderhoud, renovatie of grootschalige verbouw aan de eigen woning biedt. Voor de leefbaarheid van wijken en buurten is het van belang om de kwaliteit van het particuliere bezit in Schiedam op orde te houden. De gemeente Schiedam is daarom graag bereid om eigenaren van een woning of appartement te ondersteunen met praktische hulp.

Communicatie & participatie

In 2016 is het eerste klimaatbeleidsplan opgesteld. Hier ging een participatie traject aan vooraf. Ook is rekening gehouden met de wettelijke kaders op dit gebied.

Participatie

In november 2019 startte de campagne “Schiedam groeit! Groei jij mee?”. Inwoners konden een online vragenlijst invullen, of een analoge versie van deze vragenlijst deponeren in speciale brievenbussen. Ook werden er gesprekken gevoerd met Schiedammers op straat. Als het dan gaat om de vijf belangrijkste voorzieningen staat “groen” op nummer één. Daarnaast scoort ook “klimaatverandering en energietransitie” hoog met 22%. Hoewel ‘groen’ op nummer één staat, vindt maar 11% van de Schiedammers Schiedam ook echt een groene stad. In een ranglijst met de belangrijkste thema’s voor Schiedam scoort “openbaar groen” vrij hoog met 33%. Daarnaast geeft 53% van de Schiedammers aan dat zij bereid zijn om mee te helpen bij het onderhoud van een stukje groen nabij de woning. In de rapportage over de uitkomsten van deze onderzoeken wordt het als volgt samengevat: “Met betrekking tot het groen in de stad wordt er gevraagd naar een groener en gemoedelijker Schiedam. Zo moet Schiedam duurzamer worden en meer energie neutraal gaan werken. De buitenruimte moet groener worden waardoor er ruimte is voor recreatie, ontmoetingen, sport en spel.”¹⁷

Schiedam wil meer groen om bij te dragen aan een bio-diverse, klimaat-adaptieve buitenruimte. In de eerste plaats kan dat door gebruik te maken van de potentiële daadkracht van inwoners zelf en zet Schiedam in op groenparticipatie.

De enorme bouwopgave van woningen lijkt hiermee te conflicteren, maar biedt ook kansen voor nieuwe woongebieden. Uiteenlopende belangen zullen goed met elkaar worden afgestemd en er moet synergie gevonden worden in projecten.

Bij elk te realiseren project onderzoekt Schiedam meekoppelkansen om zo meerdere belangen met elkaar in evenwicht te brengen. Dit vergt open overleg: intern, maar vooral ook met de stad. De gemeente gaat dan ook zo veel en zo vaak mogelijk het gesprek aan over bijvoorbeeld de energietransitie om te luisteren naar de wensen van de Schiedammer.

Communicatie

Wat betreft communicatie ligt het voor de hand in te spelen op actuele ontwikkelingen. Per onderwerp zal op het gebied van participatie en communicatie een passende aanpak worden beschreven.

Overigens beschikt Schiedam al over een groot instrumentarium om de stad dichterbij het beleid te betrekken. Wat betreft de energietransitie en bij nieuwbouwprojecten blijft Schiedam inzetten op het verduurzamen van bestaand vastgoed. Alles is erop gericht om woningeigenaren en bedrijven te doordringen van het belang van het gebruik van duurzame energiebronnen. Doel blijft om inwoners en ondernemers bewust te maken van de urgentie van de energietransitie. Het servicepunt Woningverbetering heeft voor inwoners een adviserende en stimulerende rol. Bedrijven kunnen terecht bij Energiek Schiedam en diverse belangengroepen voor ondernemers.

¹⁷ Samenvatting Stadsvisie Schiedam Fase 1 okt-dec 2019. Gesprek met de stad.

8 Monitoring en evaluatie

Voor het monitoren van (onderdelen van) het klimaatbeleid zijn er zes verschillende sporen:

1. **Duurzaamheid in gehele organisatie**
2. **De Klimaatmonitor**
3. **Monitoring van zonnepanelen**
4. **Indicatoren per maatregel**
5. **SDG monitor**
6. **Monitoring van effectiviteit van Schiedams beleid**

1. Duurzaamheid in de gehele organisatie

Duurzaamheid is in Schiedam in elke portefeuille vertegenwoordigd en is verweven door de gehele organisatie. Om duurzaamheid nog beter te verankeren, komt er met ingang van 2021 een coördinator die hierop toeziet. Zo worden de verschillende sporen binnen en buiten de eigen organisatie met elkaar verbonden die elkaar kunnen versterken.

Verder wordt elk beleidsstuk (plus de daarbij behorende bestuurlijke stukken) in Schiedam voorzien van een duurzaamheidsparagraaf. Door middel van deze afspraak kan er langs twee lijnen op de klimaatdoelstellingen worden toegezien. Ten eerste door de controle op de aanwezigheid van deze duurzaamheidsparagraaf. Deze eerste lijn waarborgt in toenemende mate dat duurzaamheid tijdens het schrijven van elk beleidsstuk integraal wordt meegenomen. Ten tweede zijn de inhoudelijke vorderingen en plannen op het gebied van duurzaamheid op door middel van de aparte paragraaf eenvoudig terug te vinden.

2. De Klimaatmonitor

De Rijksoverheid heeft een monitoringsystematiek opgezet die vrij toegankelijk is. De Klimaatmonitor monitort data over klimaat en energiegebruik dat uit te splitsen is op het niveau van een gemeente. Een monitor kijkt altijd terug, zo ook bij de Klimaatmonitor. De Klimaatmonitor streeft ernaar dat er cijfers beschikbaar zijn over het voorgaande jaar. Bij het terugkijken naar het voorgaande klimaatbeleidsplan (2016-2020) bleek echter dat in sommige gevallen de cijfers van de Klimaatmonitor niet verder gingen dan 2017 en in een enkel geval 2018. Daarnaast werkt de monitoringssystematiek soms met gemiddelden of met geschatte waarden.

Toch biedt de Klimaatmonitor goed inzicht in de belangrijkste trends over de jaren heen. In de Klimaatmonitor kan bijvoorbeeld de CO₂-uitstoot van verschillende sectoren worden ingezien. Bijvoorbeeld cijfers specifiek voor de gebouwde omgeving of voor verkeer en vervoer. Ook geeft de Klimaatmonitor inzicht in de uitstoot van overige broeikasgassen zoals methaan, lachgas en F-gassen. Daarnaast zijn er ook cijfers over het aandeel hernieuwbare energie. De gemeente Schiedam werkt samen in de RES-regio aan een regionale energie strategie. De energietransitie maakt een belangrijk onderdeel uit van dit klimaatbeleidsplan en hierdoor zijn deze data erg relevant voor het monitoren van het klimaatbeleid van Schiedam. Ook voor het monitoren van de trends op het gebied van het energieverbruik van de publieke dienstverlening biedt de Klimaatmonitor uitkomsten. Zo zijn er cijfers beschikbaar over het gasgebruik van het onderwijs, het openbaar bestuur en de cultuursector.

3. Monitoring van zonnepanelen

De gemeente Schiedam heeft Sweco de opdracht geven om de monitoring van zonnepanelen op zich te nemen. Dit dashboard is te vinden via [de volgende link](#). In het dashboard is af te lezen welk percentage van het potentieel reeds belegd is met zonnepanelen, hoeveel energie de zonnepanelen opleveren, hoeveel CO₂ de zonnepanelen besparen en op welk type gebouw de zonnepanelen liggen. Dit dashboard is van belang omdat het college er naar streeft om eind 2022 15% van het potentieel belegd te hebben met zonnepanelen en in de concept RES is afgesproken dat in 2030 zelfs 40% van het potentieel belegd moet zijn.

4. Indicatoren per maatregel

In het uitvoeringsprogramma bij dit klimaatbeleidsplan worden specifieke maatregelen of projecten toegelicht en verder uitgewerkt. Per maatregel staat ook beschreven welke indicatoren kunnen dienen om deze maatregel te monitoren. De monitoring van de maatregelen is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van het desbetreffende team binnen de gemeente. In aanloop naar de momenten dat er

bijgestuurd kan worden, zal het nodig zijn om een breinaald te halen door alle verschillende monitoringssystemen. Ook de zeer verschillende indicatoren die bij de verschillende maatregelen en projecten horen, zijn dan van belang.

5. SDG monitor

De gemeente Schiedam zet zich samen met een aantal andere gemeenten en de VNG in voor een pilot om een gemeenschappelijke indicatorenset te ontwikkelen. Hiermee kunnen alle gemeenten hun voortgang in het behalen van de Global Goals meten. Zo wordt er onder andere geprobeerd duidelijk te krijgen welke data er al door gemeenten wordt verzameld. En hoe dit omgezet kan worden tot een set Global Goals indicatoren die voor alle gemeenten werkbaar is.

6. Effectiviteit van Schiedams beleid

De effectiviteit laat zich meten langs de indicatoren van maatschappelijke effecten. Hier is de volgende vraag aan de orde: “Doen we nu de goede dingen om te komen tot een duurzame ontwikkeling van de stad?”. De maatschappelijke toegevoegde waarde van de gemeentelijke inzet, is voor een belangrijk deel te vinden in wat Schiedammers merken van onze inzet.

De huidige praktijk om dit te meten vindt plaats binnen de jaarlijkse monitor in het begrotingsprogramma. Hier worden de resultaten over de duurzame ontwikkeling gemeenten om inzicht te krijgen in welke mate de doelstellingen worden gerealiseerd. De gekozen methodiek en de daarbij gehanteerde data geven een beeld waarbij ook ontwikkelingen worden betrokken waarop de gemeente geen invloed heeft.

Aanvullend hierop wordt gewerkt aan een monitor binnen het duurzaamheidsbeleid die inzicht moet geven in de maatschappelijke effecten van de gemeentelijke inzet, los van de invloed van externe ontwikkelingen.

Dit biedt dan de basis voor een meer strategische sturing op de gemeentelijke inzet voor meer lokale impact. De monitor zal in samenwerking met alle teams binnen dit kader en het kenniscentrum worden uitgewerkt in periodieke rapportages .

Levend document

Dit klimaatbeleidsplan kent geen einddatum. Zoals al eerder benoemd vormen de Sustainable Development Goals voor de periode tot 2030 een wereldwijde agenda. Dit betekent allerm minst dat het beleid zoals in dit document beschreven staat niet kan veranderen in deze periode. De komende jaren staan er namelijk een aantal momenten op de agenda die aanleiding bieden om bij te sturen: de verschillende versies van de Regionale Energiestrategie (de eerste versie verschijnt halverwege 2021), de Transitievisie Warmte (eind 2021) en een nieuw college na de gemeenteraadsverkiezingen (2022). Ook wordt er op Rijksniveau gewerkt aan nieuwe subsidies en wetgeving die hun weerslag hebben op het klimaatbeleid. En ten slotte staat ook de techniek niet stil: nieuwe technische oplossingen bieden nieuwe mogelijkheden. Het klimaatbeleid van Schiedam kan op deze logische momenten worden bijgestuurd. Daarnaast zal er om de vier jaar een structurele evaluatie en herziening plaatsvinden.

Bijlage 1

Volledige lijst van kaders zoals genoemd onder hoofdstuk 9 (alfabetische volgorde).

BENG

Voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, geldt dat de vergunningaanvragen vanaf 1 januari 2021 moeten voldoen aan de eisen voor Bijna EnergieNeutrale Gebouwen (BENG). Die eisen vloeien voort uit het Energieakkoord voor duurzame groei en uit de Europese Energy Performance of Buildings Directive (EPBD).

Een grotere uitdaging is te vinden in de bestaande bouw. Het beperken van de energievraag naar het niveau van BENG is zowel technisch als financieel niet altijd haalbaar. Het plaatsen van zonnepanelen en isoleren van de woning is daar waar mogelijk een stap in de goede richting om het energiegebruik terug te dringen en te verduurzamen.

Bestuursakkoord Klimaatadaptatie

In november 2018 zijn in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie afspraken gemaakt over de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en de financiering daarvan. In het bestuursakkoord is ook herbevestigd dat gemeenten, waterschappen en provincies via stresstesten, risicodialogen en uitvoeringsagenda's de opgaven eind 2020 in beeld hebben gebracht. Voor de gemeente Schiedam is dit geland in het Klimaatadaptatieplan (2019).

Convenant klimaatadaptief bouwen

Nieuwbouwlocaties in Zuid-Holland worden zoveel mogelijk klimaatadaptief gebouwd, zodat ze bestand zijn tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering. Schiedam is een van de ondertekenaars van dit convenant.¹⁸

Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam

In het Energierapport 2011 van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie werd windenergie als een van de belangrijkste hernieuwbare energieopties voor Nederland genoemd en in de 'Nota Wervelender' werd het belang onderschreven van windenergie voor onze duurzame energievoorziening. Om dit belang te vertalen naar een uitvoeringsstrategie voor onze regio is in 2012 het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam ondertekend, waaronder door Schiedam. In dit convenant is de doelstelling vastgelegd om in 2025, 150 megawatt (MW) windenergie te realiseren in onze regio. Uit onderzoek is gebleken dat er twee locaties in Schiedam potentieel geschikt zijn voor het plaatsen van windmolens: de Vijfsluizerhaven en het voormalig slibdepot ten oosten van de Wilhelminahaven. Het realiseren van deze twee locaties zou 6 MW opleveren. De initiatiefnemer, het Schiedams Energie Collectief (SEC), heeft contact met het Vlaardings Energie Collectief (VEC), een Vlaardingse energiecoöperatie die ook bezig is met het realiseren van twee windmolens. Verdere samenwerking lijkt mogelijk. Bij het realiseren van de windmolens gaat de gemeente Schiedam afspraken maken met de partij die de realisatie op zich neemt, afspraken over wat te doen bij einde levensduur zullen hier onderdeel van zijn. Bij het realiseren van de windmolens gaan we afspraken maken met de partij die de realisatie op zich neemt. Afspraken over wat te doen bij einde levensduur zullen hier onderdeel van zijn.

Circulair Economy Action Plan

De Europese Commissie heeft een nieuw actieplan voor de circulaire economie aangenomen. Dit actieplan is een van de belangrijkste onderdelen van de Europese Green Deal, Europa's nieuwe agenda voor duurzame groei.

Het nieuwe actieplan kondigt initiatieven aan gedurende de hele levenscyclus van producten, die bijvoorbeeld gericht zijn op het ontwerp ervan, processen in de circulaire economie bevorderen, duurzame consumptie stimuleren en ervoor zorgen dat de gebruikte hulpbronnen zo lang mogelijk in de economie van de EU worden bewaard.

¹⁸ Voor meer informatie over dit convenant, zoals een programma van eisen en uitgangspunten voor klimaatadaptief bouwen en in de toekomst ook een methode om te bepalen of een bouwproject aan de norm voldoet, zie: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/klimaat/klimaatadaptief/>

Groenvisie

In de groenvisie van de gemeente Schiedam staat in grote lijnen hoe Schiedam haar groen en blauw in de openbare ruimte de komende periode wil inrichten.

Kadernota economie

In de kadernota economie van de gemeente Schiedam worden de kaders geschetst voor het economische beleid van de gemeente voor de komende periode.

Klimaatakkoord

Nederland heeft de internationale afspraken gemaakt in Parijs daarom doorvertaald naar het Klimaatakkoord. De belangrijkste doelstelling is het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% in 2030 ten opzichte van 1990. Vijf verschillende klimaattafels hebben afspraken gemaakt hoe zij in hun sector bijdragen aan dit doel. De verschillende klimaattafels zijn de volgende: elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

Klimaatadaptatieplan

In het Klimaatadaptatieplan Schiedam staat hoe Schiedam zich aanpast aan de gevolgen van de klimaatverandering. Bij de herinrichting van straten en pleinen wordt bekeken hoe oplossingen voor het omgaan met ‘te veel’ en/of ‘te weinig’ water in de stad meegenomen kunnen worden. Bij grote, nieuwe projecten wordt aandacht besteed aan een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting. Daarbij werkt Schiedam nauw samen met andere overheden (zoals Hoogheemraadschap Delfland) die zich ook met deze vraagstukken bezighouden.

Nederland Circulair in 2050

In 2016 is het Rijksbrede programma ‘Nederland Circulair in 2050’ gepubliceerd, waarmee het kabinet inzet op een ombuiging naar een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050. De gemeente Schiedam onderschrijft deze ambitie. Daarnaast heeft de VNG namens gemeenten het zogeheten Grondstoffenakkoord ondertekend.

Mobiliteitsvisie

In de mobiliteitsvisie van de gemeente Schiedam staat in grote lijnen wat er de komende periode gaat gebeuren op het gebied van mobiliteit.

Parijsakkoord

In het Parijsakkoord is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Het streven is om de opwarming beperkt te houden tot anderhalve graad. Deze maatregelen zijn bedoeld om klimaatverandering te beperken.

Programma Duurzame Mobiliteit

In het programma duurzame mobiliteit heeft de gemeente Schiedam binnen de MRDH regio afgesproken om in 2025 een 30% lagere CO₂-uitstoot door verkeer te bereiken (ten opzichte van 2015).

Provinciaal beleid

Provincies bepalen voor hun gebied wat wel en niet mag in de natuur. Dat doen zij aan de hand van nationale en internationale regels. Provincies geven ook vergunningen en ontheffingen af voor activiteiten in de buurt van natuurgebieden.

Regels voor beheer dieren (faunabeheerplan)

Provincies, grondeigenaren, dieren- en natuurorganisaties en jagers maken samen elk jaar een plan voor het beheer van dieren (faunabeheerplan). In dat plan staat onder meer het volgende:

- hoe soorten dieren die in het wild leven, beschermd moeten worden;
- hoe schade door wilde dieren kan worden voorkomen of beperkt;

Regionale Energie Strategie (RES)

De RES 1.0 is een eerste aanzet om vraag en aanbod betreft elektriciteit, warmte en brandstoffen op regionaal niveau in kaart te brengen. Aangezien dit een optelsom is van de 23 gemeenten in de MRDH ligt er een verantwoordelijkheid bij de gemeente Schiedam om de eigen gemeentelijke plannen en wijkaanpakken/prioritering zo helder mogelijk in kaart te brengen zodat dit kan worden meegenomen in de RES. Wat is per wijk de verwachte vraag voor de respectievelijke energiebronnen? Hoeveel potentieel heeft Schiedam qua opwek om zelf aan deze vraag te voldoen? Welke RES uitvoeringslijnen kunnen gelinkt worden aan de verschillende wijken? Wat zijn de regionale afwegingskaders, uitgangspunten en randvoorwaarden en hoe verhouden deze zich tot de gemeentelijke plannen. Dit zijn vragen waar antwoorden op moeten komen om uiteindelijk een duidelijke strategie die realistisch is en hout snijdt te kunnen formuleren.

Roadmap Next Economy

De Roadmap Next Economy (RNE) is de langetermijnvisie voor Zuid-Holland om tot een duurzame en sterk concurrerende economie te komen. De RNE schetst een beeld van de opgaven die er voor onze regio liggen en biedt handvatten om daar met elkaar zo goed mogelijk op voor te sorteren. In de RNE staan de grote transities beschreven op het gebied van digitalisering, energie, circulaire economie, ondernemerschap, onderwijs en hoe de samenleving met deze transities moet omgaan.

Transitievisie Warmte

De Transitievisie Warmte heeft consequenties voor bijna heel Schiedam. Er is nog geen planning wanneer en hoe wijken van het aardgas af gaan en welke energievorm daarvoor in de plaats komt. Momenteel wordt hard gewerkt aan een Schiedamse kaart, waarop per wijk wordt aangegeven welke alternatieve energiebronnen er per wijk gelden en wanneer deze omschakeling gerealiseerd kan worden. Dit wordt in samenspraak met de stad bepaald via een participatietraject. Er gelden echter wel bepaalde kaders waarbinnen input kan worden geleverd. Het eerste onderzoek is gericht op de wijken Groenoord en Nieuwland. Mogelijk is dat Groenoord in 2030 de eerste aardgasvrije wijk in Schiedam is. Of Nieuwland de tweede wijk is die van het gas afgaat, valt op dit moment nog niet te zeggen.

Verstedelijkingsakkoord

Uitgangspunt is dat woningbouw zoveel mogelijk binnen bestaand stedelijk gebied plaatsvindt en dat partijen zich inzetten voor de ontsluiting van deze gebieden met hoogwaardige OV-verbindingen.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. De wet moet ervoor zorgen dat de verschillende planten- en diersoorten in de natuur blijven bestaan. Ook kwetsbare soorten mogen niet verdwijnen.

In 2021 gaat de Wet natuurbescherming op in de Omgevingswet. De Omgevingswet biedt straks richtlijnen voor regels en maatregelen die de natuur beschermen.

De Omgevingswet beschrijft onder meer het volgende:

- regels voor overheden, bedrijfsleven, natuurorganisaties en burgers over hoe zij om moeten gaan met de natuur (zorgplicht);
- maatregelen die provincies en het Rijk moeten nemen om de natuur te beschermen;
- specifieke onderwerpen, zoals de jacht, bomenkap en de bestrijding van schadelijke dieren;
- regels over hoe overheden, bedrijfsleven, natuurorganisaties en burgers om moeten gaan met niet-inheemse dieren en planten.

Wet Milieubeheer

Het Activiteitenbesluit uit de Wet Milieubeheer verplicht ondernemingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m³ gas verbruiken om energiebesparende maatregelen te

treffen met een terugverdientijd van vijf jaar. De controle op de naleving van deze regels heeft de gemeente uitbesteed aan de DCMR.

Woondeal

Schiedam maakt onderdeel uit van de Woondeal Zuidelijke Randstad. Een van de afspraken is de aanpak van knelpunten bij de versnelling van de woningbouw. Hieronder vallen een aantal concrete versnellingslocaties die bijdragen aan de bouwopgave in de regio. De woondeals bevatten verder afspraken over de (regionale) behoefte aan plancapaciteit en over gerichte acties op de aanpak van de gevolgen van de krapte.

Woonvisie

In de woonvisie van de gemeente Schiedam staat in grote lijnen wat er de komende periode gaat gebeuren op het gebied van wonen.

Colofon

Stadskantoor, Stadserf 1
Postbus 1501, 3100 AE Schiedam

14 010
schiedam.nl